

Nerimstantis ieškojimas

Antano Jasmanto "Gruodo" šaltis egzistencinėje kaitroje

Antanas Jasmantas, GRUODAS. Eilėraščiai. Išleido "Ateitis" 1965 m. Aplankas ir iliustracijos Pauliaus Jurkaus. Spaudė Tėvų pranciškonų spaustuvė, 910 Willoughby Ave., Brooklyn, N. Y. Rinkinys 96 psl. 8x5½ inč. formato, kaina \$3.00, gaunama "Drauge".

1. Poetinės kūrybos turinys.
Prieš mus stovi naujas eilėraščių rinkinys — "Gruodas". Atsiskleidžia jo puslapiai, ir pradame vaikščioti mums nežinomo autoriaus pėdomis, kvėpuoti jo nuotaikomis, žvelgti į žvaigždes, kuriomis jis žavėjosi, į ugnį, kuri jį degino, į žemės veidą, žmogaus likimą ir savo meto laikotarpį, ir liekame tarsi naujai savo akimis praregėję, vidujiniai praturtėję.

Rinkinio pabaigoje J. B. supažindina skaitytoją su A. Jasmanto poezija. Šis įvadas mus įtikina ir leidžia įžvelgti į tas vertybes, kurios būdingos Jasmanto kūrybai. Įvadas yra tarsi rėmai, kurie lig šiol nežinomą poeto kūrybą įstato į kūrybinio vyksmo, laiko ir erdvės tekėjimą.

Kas sudaro šios poezijos turinį? Žmogus, jo dvasia, negailėstingame ir siaubingame laiko potvyny. Žmogus, "beplunksniu paukšteliu" iškritęs iš "lizo", atsidūręs prieš "didžiąją nebūtį", sunkiai grumiasi dėl savo egzistencijos ir gyvybės, ne tik dėl savo, bet dėl visos egzistencijos pagrindo — Dievo, dėl tų vertybių, kurios gyvenimą pakelia ir įprasmina, o ne žlugdo ir naikina. Ši poezija yra ne tiek kovos poezija, ji yra daugiau skausmo ir įžvelgimo poezija, kad kur nors žemėje dar yra žmogus, kuris jaučia, kad "Jau tūkstančiai žvaigždžių pas mus sužibo, ugnim jau blyksni miško vabalai". Ir tokių ugnim blyksnių miško vabalų, žmonių, trokštančių įžiebtį tikėjimo ugnį, rinkinyje labai daug, jie tikrumoje sudaro A. Jasmanto poezijos turinį.

2. Logika ir forma.
Kūrėjui svarbu ne vien kūrinio forma, jam svarbu taipgi ir kūrinio turinys. Kiekvienas kūrėjas nori ką nors pasakyti, bet jam svarbu ir kaip tai pasakyti. Jei tas "kas nors" nesiduoda žodžiais išreiškiamas, jei jis "neišsako" kūrybinio pergyvenimo, tada prasideda "kūrybos kan-

ANDRIUS BALČINIS

čios", kūrėjas ieško labiau atitinkančio vaizdo jo pergyvenimui išreikšti ir jei jam tai pavyksta, tai jis savo kūriniui yra davęs formą. Forma yra ne kas kita, kaip tik turinio išraiška. Poetinė kūryba yra poeto dvasios išraiška, dvasia gali reikštis įvairiomis formomis ir nėra nieko, kas negalėtų tapti poetinio pergyvenimo išraiška.

Tai aiškiai rodo A. Jasmanto kūryba. Jis, teisingu J. B. tvirtinimu, gerai rašo sonetus ir laisvos architektūros eilėraščius. J. B. teigimu, soneto architektūra žavi mus matematinės, loginės tvarkos pamėgimu. Net ir laisvos architektūros eilėraščiuose imponuoja griežtas logikos pajautimas.

Poezija, kaip žinome, kyla iš kūrėjo sąmonės ir sąmonės keliais ateinančio pergyvenimo. Tačiau ne kiekvienas pergyvenimas gali virsti poezija. Poezija gema tik tada, kai dvasia išsilaivina iš racionalaus — logiško tikslingumo, kai ji tampa

Antanas Jasmantas — dr. A. Maceina

laisva ir gali pati kurti vaizdus. Tokį dvasios išsilaivimą kiekvienas gali patirti sapne. Sapnai niekad nėra racionalūs, logiški. Poezijos kūryba yra sapnavimas atvirom akim. Kūrėjas neturi kito tikslo, kaip tik pagauti vaizdų virtines, kurios kyla iš jo sąmonės ir eina per jo sąmonę. Visą A. Jasmanto poeziją tai patvirtina. Tai patvirtina ir kone kiekviena jo eilėraščių iškarpa:

Jos akys — tarsi akmenys žėrėtų
Lengvučio žiedo sidabre.
Plaukai — tamsi, viršūnių žiburėtų

Saulėlydžių giria. (53 psl.)
Tai labai gražūs vaizdai, pėrė per poeto sąmonės prizmę. Taip vyksta ne tik poetinė, bet ir dvasinė kūryba. Ir pirmą kiekvieno mokslinio išradimo vyksta sapnas atvirom akim, kuris atsiskleidžia iki šiol neįžvelgtą tikrovę bei jos santykius. Jei kūryba vykta racionaliai, logiškai, tai išeitų, kad kūrėjas jau žino savo eilėraščių pirmą sukūrimo ir mokslininkas savo išradimą pirmą jo atradimo.

3. Filosofiškoji mintis A. Jasmanto poezijoje.
Iš to, kas pasakyta, matyti, kad poezijos vaizdai nėra racio-

nalūs, kad jie nėra alegorijos, vienprasmės suvokiamos, ar patirties reiškiniai aprašymai. Poezijos tikslas nėra kurti atvaizdavimus, aprašymus bei alegorijas. Kiekvienas eilėraštis yra daugiaprasmis. Vaizdiniai simboliai, kuriuos kuria žmogaus dvasia sąmonėje, niekad nėra vienaprasmiškai ir logiški. Ir tada, kai jie pereina per kūrėjo sąmonę, jie nepavirsta į logiškas ar matematiškas formules. Tobuliausia poezija yra toji, kuri prasideda spontaniškai ir baigiasi abstrakčios minties gilumu. Geriausieji Jasmanto eilėraščiai: Gruodas, Panaktinis, Ruduo ir kiti kaip tik yra tokie. Kokiu būdu?

Kūrėjas spontaniškai iškilusius vaizdus gali sugrupuoti taip, kad priverstų skaitytoją susimąstyti. Šis iškilimas aukščiau vaizdų, jų apvaldymas ir laisvas jų sugrupavimas yra tai, ką galima pavadinti mąstymu — abstrakcija. Abstrakcija reiškia išsilaivimą nuo vaizdų, kada tik lieka tų vaizdų prasmės, vaizdų neregimieji nešėjai. Šiuos vaizdų neregimusius nešėjus — prasmes sutvarkant pagal jų prasmę, pagal grynąją mintį ir juos iš naujo išreiškiant vaizdais, iškyla minties gilumas. Tuo būdu vaizdas išreiškia mintis:

Sesno Mercedes

Litografija

O ant laukų jau drėgnas
rūkas sėda.
Ir į pėdą.
Juodoj rugienoje giliai
išmintą,
Jau paskutinis lapas krinta.
(8 psl.)

Sie vaizdai yra pagal minties prasmę sudėstyti, jie pajėgia kalbėti į žmogaus dvasios visu-
mą: savo vaizdais priversti su-
simąstyti ties mirties neišven-
giamumu. Vaizdų derinimas pa-
(Nukelta į 4 psl.)

VERDI "REQUIEM" KAUNE IR CHICAGOJE

Kur ir kaip ši diena siejasi su praeitimi

Zuvę už Lietuvos laisvę per paskutinius 25 okupacijos metus kitąjį sekmadienį bus pagerbti milžinišku koncertu McCormick Place teatro salėje, kurio metu žuvusiųjų atminčiai nuskambės G. Verdi "Requiem" ir B. Markaičio, SJ, "Vilniaus varpai".
Ar didysis G. Verdi kūriny "Requiem" buvo kada nors atliktas Lietuvoje, kur turėjome ir savo operą ir gerus chorą? Jaunesniosios kartos muzikai prasitaria, kad ne. Lietuvoje esą buvo atliktas Mozarto "Requiem", taip pat labai spalvingas kūriny, bet žymiai lengvesnis už Verdi.

Atsakymą į šį įdomų klausimą suradau Cicerio mieste, toje senojoje tėvynėje, kur 1950—53 m. laikotarpyje į gražų būrį buvom susimetę didesni ir mažesni plunksnos darbuotojai, kur iš mūsų būrelio greit išsiskyrė ir į avangardinę poezijos aukštumas sparčiai ėmė kopti pats jauniausias bičiulis — Algimantas Mackus, tragiškai žuvęs praėjusių metų gruodžio 28 d. Vienas iš to buvusio bičiulių ratelio narių — rašyt. Česlovas Grincevičius, Cicerio aukšt. lit. mokyklos direktorius, "Vidurnakčio vargonų" ir kitų kūrinių autorius, Lietuvoje dainavęs Studentų ateitininkų choro, užklaustas apie Verdi "Requiem", atvėrė šią istorinę tiesą:
— Verdi "Requiem" lietuvių visuomenė stato ne pirmą kartą. Lygiai prieš 30 metų, 1935 m. gavėnios metu Kauno Stu-

dentų bažnyčioje Kauno Vytauto Didžiojo universiteto Studentų ateitininkų choras, vad. muz. A. Makačino, Verdi Requiem pastatė. Tuo laikotarpiu kiekvienais metais tas choras duodavo kokį nors religinės muzikos koncertą. Daug kartų buvo atlikta Dubois "Septyni Kristaus žodžiai". Bet Verdi "Requiem" tik vieną kartą. Chora sudarė 80 studentų. Choras ruošėsi nuo ankstyvo rudens, repetuodamas 2 ir 3 kartus savaitėje. Tas ruošimasis palikęs labai malonius prisiminimus, ypatingai sekmadienio rytais prieš pamaldas. Po repeticijų būriai studentų eidavo į pamaldas studentų bažnyčioje.

— Koncertas per daug gerai nepavyko — vidutiniškai. Mes manome, kad Makačinas nebuvo tinkamai teoretiškai tam pasiruošęs, bet vertiname jo drąsą ir energiją. Koncerte dalyvavo solistai: V. Jonuškaitė, M. Rakauskaitė, A. Kutkus ir A. Kučingis. Solistai buvo patys geriausi. Makačinas norėjo gauti Vaist. teatro orkestrą, bet šis atsisakė, matyt manydamas, jog Makačinas yra tik dirigentas — mėgėjas. Bet pavyko gauti Kauno radiofono orkestrą, kuris buvo mažesnis.

— Čia istorija nesibaigia, — pastebėjo Č. Grincevičius. — Praėjus "Requiem" koncertui, iš to pasidarė net "politika". Kada jau galvojom, jog ramiai ilsėsimės, Valst. teatras pasiūlė mums Verdi "Requiem" pakartoti teatro rūmuose su teatro orkestru ir dirigentu. Tas

pasiūlymas mums buvo malonus ir įvyko viena repeticija, kurią pravedė teatro dirigentas Mykolas Bukša. Bet nuo čia prasidėjo "politika". Choro vadovybė ėmė tartis su teatru dėl plakatų ir reklamos. Netikėtai paaiškėjo, kad teatro vadovybei ateitininkų vardas yra negeras ir pasiūlė visur rašyti "Studentų bažnyčios choras". Suprantama, kad tam choro vadovybė griežtai pasipriešino, mes irgi ją palaikėme, ir tokiu būdu Verdi "Requiem" teatre nebebuvo pastatytas. Iš viso stebėtina, kad anais laikais, kada vis dėlto buvo gera gyventi Lietuvoje, atsirado tokių, kurie ban

(Nukelta į 2 psl.)

Kertinė Parastė

AR ŠOKSIME ANT SAVO MOTINOS KAPO?

Pagarba mirusių kapams istoriniiais laikais visose tautose buvo ir yra šventas, tiesiog gimtas jausmas ir akivaizdus reiškinys. Genties bei giminių kapai ilgai artimųjų neužmirštami, ir kartų kartos juos pagarbiam lanko, gaubiamos šventovinės kapinyno rimties bei nuotaikos. Net ir pikčiausių savo priešų kapuose nesilinksminama ir nešūkaujama. Pagarba kapams kultūrinių tautų dvasioje taip giliai įsiaknijus, kad viena kuri jų lankymo ir puošimo diena metuose skelbiama net tautine švente, kaip yra pvz. šiame laisvame Amerikos krašte, ir tokią dieną amerikiečiai kaip tik praejusiame savaitgalį atšventė.

Tačiau komunistinės vergijos prarytus kraštus regime tiesiog dvidešimto amžiaus antrojoje pusėje sunkiai įsivaizduojamą fenomeną: šalia moderniosios atominės technikos ten pats žmogaus dvasios profilis formuojamas priešistorinių, barbariškųjų laikų pavzdžiu, kur makabriškas šokis ant kapo, ypač ant nugailėto, nudobto, jėgai nepasidavusiojo kapo buvo ritualas ir dorybė. Koks gi kitoks sugretinimas čia ir begalėtų būti, kai, minint tautos pavergimo dvidešimt penkerių metų sukaktį, ten šokama ir pramogaujama ant jos kapo. Ir dar siaubingiau, kai pavergėjas nepasitenkina tik savo įprastu, laukinišku stepių džiaugsmu, bet į kapiną šokiama suvaro ir pavergtosios tautos vaikus linksminantis ant savo motinos kapo. Kaip visa tai pavadinti, jei ne paties šėtono įkoptąja aukščiausią niekšybės viršūnę.

Ir šitai akcentuojame ne kokioje teorinėje plotmėje, ne poetinėje kapo metaforoje, bet grynų gryniausios tikrovės realybėje. Juk visą pokario dešimtmetį užsitęsusi pilniškia ir tragiška partizanų kova už laisvę kritusiųjų krauju pašventė kiekvieną, net nuošaliausią tėvynės kampą. Tad ir neperdėtai "Vilniaus varpų" kantatos žodžiais sakoma: Mūsų kraštas didelis milžinkapis — panemunės, pajūriai, pašėsupiai. Deja, šiandien nei mes, nei namie pasilikusi tauta ne-

gali laisvai rinktis prie tų naujųjų milžinkapių ir lenkti galvą prieš juose užkastuosius.

Šitokios šiurpios tikrovės ir tautos prievartavimo šokti ant kritusių už laisvę kapų akivaizdoje ypatingos reikšmės savo rimtimi ir mosto platumu įgauna artėjas birželio 13 dienos didysis žuvusiųjų prisiminimas ir pagerbimas Chicagoje, kur Verdžio "Requiem" posmais amžinosios šviesos bus prašoma mirusiems, ir Markaičio "Vilniaus varpų" skambėjimu žadinamas gyvųjų ryžtas dirbti ir ištverti iki naujo tautos prisikėlimo. Kantatų žodžiai skambės tą dieną kaip visos pavergtos tautos šauksmas, o jų galingas muzikinis ritmas plaks nebesustabdomai visos tautos širdies pulsą.

Tik gal ne choristai ir ne muzikai, o šiaip sau padoriam ir nesmalsiam lietuviui, sunkiai įsivaizduojama, ką reikškia tokių dviejų kantatų pastatymas su aukščiausio pajėgumo simfoniniu orkestru? Juk tai yra ellės chorų kone vienerių metų laisvalaikio įtemptas darbas, juk tai yra milžiniškos išlaidos pinigine prasme, sprendžiant orkestro ir salės nuomos problemas. O kur dar pirmaujančių mūsų solistų kantatinės partijos abiejuose veikaluose. Kiek darbo ir širdies reikėjo toms arijoms ir tiems duetams. Pagaliau visa ta baigminė dirbančiųjų įtampa, kada jau daromos paskutinės repetacijos, kai spausdinamas paminklinis koncerto leidinys — programa, o bilietų pirkimo tikrovė visu tvirtumu dar nebeužčiuopiama.

Turint tad prieš akis šio didžiojo įvykio tikslą, jo giliają prasmę ir kietos paruošos auką, sunku būtų patikėti, kad birželio 13 dienos sekmadienį ypač kas nors iš čikagiečių lietuvių dėl kokių kasdieninių priežastelių nedalyvautų šiose gigantiškose už laisvę kritusiųjų pagerbimo apeigose. Nedalyvavimas tų sekmadienį didžiajame žuvusiųjų pagerbime, išvažiuojant užmiestini, lankant kaimyną ar sėdint prieš saulutę nuosavam kieme, būtų tos pačios vertės, kaip ir pramogavimas ar šokis ant savo motinos kapo.

Studentų ateitininkų choras 1933 metais, balandžio mėn. 29 d. po koncerto Rygoje, Latvijoje. Pirmoje eilėje, šeštas iš kairės, choro dirigentas A. Makačinas.

25 METAI DR. POVILO REKLAČIO LITUANISTIKOS ARCHYVUI VOKIETIJOJE

Vieno "vargšo žmogaus" pastangų vaisiai

V. ALSEIKA, Vokietija

Vak. Vokietijoje, Marburgo mieste gyvenęs darbštus lietuvis mokslininkas, meno istorikas dr. Povilas Reklaitis (gim. 1922 m. Kaune), šalia mokslinės veiklos, darbų spaudoje, dar pasižymi vienoje ir svarbioje srityje — jis turi Vokietijoje Lituaniistikos archyvą ir kiekvienais metais jį sistemingai plečia. Prašome klaidingai nesuprasti: tai ne nauja lietuviška įstaiga išeivijoje, bet vieno asmens, lietuvių kultūros mylėtojo bei tyrinėtojo rinkiniai, pradėti dar Lietuvoje 1939 m. Tad šiais metais sukanka 25 metai, kai dr. P. Reklaitis, dažnai ir sunkiose sąlygose, įvairių nuostolių bei susitrukdyimų nepaisydamas, vis tebetęsia kultūrinio atžvilgiu svarbių knygų, spaudmenų, žemėlapių, grafikos kūrinių, rankraščių ir kt. rinkimo darbą.

Apie etnografinę ir istorinę Lietuvą

Dr. P. Reklaitis rinkiniuose randame kas reikalinga išsami ir kas liečia Lietuvą jos etnografinės ir istorinės sienose (taigi, ir Didžiosios Lietuvos Kunigaikštystės laikmetį), žinoma, ir Mažąją Lietuvą ir lietuvių išeivijos veiklą po Antrojo pasaulinio karo. Kreipiama daug dėmesio į D. Lietuvos Kunigaikštystės kultūros istoriją, į to meto architektūrą bei randamus spaudos pėdsakus.

Pasekdam V. Vokietijoje, Baltų draugijos leidžiamame leidinyje "Mitteilungen aus baltischen Leben" (1964 m. nr. 4) dr. P. Reklaitis praėjusių metų rinkinių papildymo apyskaitą, galime įsitikinti: ką reiškia, kai išvystoma paskiro asmens iniciatyva, kiek daug surenkama mūsų kultūrai tirti svarbių duomenų.

Dr. Povilas V. Reklaitis (dešinėje) ir etnologas J. Lingis Vokietijoje

menų. 1964 m. gruodžio 31 d. dr. P. Reklaitis bibliotekoje (knygos, brošiūros ir periodiniai leidiniai) iš viso buvo 1184 vienetai, jų tarpe 199 pavadinimų periodiniai leidiniai ir iš jų 133 pilni metų rinkiniai. Daugiau kaip pusė visų spaudinių — lietuvių kalba. Per praėjusius, itin sėkmingus archyvu metus, dr. Reklaitis rinkiniai papildyti 355 objektais.

Leidiniai, kurių neturi Vak. Vokietijos bibliotekos

Iš 1964 metais įgytų leidinių, kurie laikytini svarbiais ir lietuvių kultūros tyrinėjimui reikšmingais. Čia kai kurie jų, liečiant D. Lietuvos Kunigaikštystę ir jos istoriją iki 1795 m.: Alexander Guagnini, "Kronika W. X. Litewskiego" (Krokva, 1611) su 24 medžio raižiniais, tos Kunigaikštystės teisės istoriją liečiant: "Porządek Sądzienia Spraw Trybunale W. X. L. 1730" — to leidinio neturi jokia Vak. Vokietijos biblioteka. Iš D. L. K. kultūros istorijos, šalia svarbaus A. Šapokos veikalų "Senasis Vilnius" (1964), reikia paminėti dr. Reklaitis įgytą seniausią Vilniaus universiteto istoriją, taip pat jokių Vak. Vokietijos bibliotekose nerandamą "Universitas Vilnensis Jagiellonico - Batoreana Laurearum Academicarum Florida" (1964), autorius — T. Ioannes Antonius Preuschoff, 1707, 72 psl. — šį leidinį pavyko rasti viename Berlyno antikvare.

Tarp architektūros ir D. L. K. bažnyčios istorijos

Dr. Reklaitis "vieno asmens archyvas" iš architektūros srities pernai įsigijo Vilniuje, 1963 m. išleistą "Statybą ir architektūrą", A. Jaroševičiaus "Lietu-

vių Kryžius" (Vilnius, 1912), P. Galaunės "Lietuvių liaudies menas. Skulptūra" (Vilnius, 1963). D. L. K. bažnyčios istorijos srityje minėtinas visų jėzuitų sąrašas "Dispositio Personarum Provinciae Litvanicae Societatis Jesu Anni 1729 in Annum 1730" ir eilė kitų.

Dr. Reklaitis pavyko įgyti grupę 18 amžiaus senųjų knygų, iš jų 21 atspausdinta Vilniaus jėzuitų spaustuvėje. Rinkinyje jau turima 50 senųjų knygų iš laikotarpio prieš 1817 m.

Leidiniai apie Maž. Lietuvą, žurnalų komplektai

Iš Maž. Lietuvą liečiančių leidinių dr. Reklaitis pavyko įgyti lietuvišką Tilžės kalendorių "Lietuviškos Kalendros Metui 1914, sutaisę M. Klossis, Tilžėje Metu 1913". Otto v. Maenderode spaustuvė, Be to, dar tenka paminėti, kai kurias mažiau žinomas brošiūras, pvz. F. Arxydo, "Ar, Klaipėdos kraštas iš tikrųjų vokiečių kraštas?" (Kaunas, 1934, vokiečių kalba), V. Sidzikausko "Savo jūros sargyboje" (Kaunas, 1936) su žemėlapiu, G. Valančiaus "Lietuva ir Karaliaučiaus kraštas", išleista pokario sąlygose Vak. Vokietijoje.

Salia L. Enciklopedijos tomų, beletristikos, tautosakos, kalbotyros rinkinių, reikia paminėti kai kuriuos periodinius sunkiai gaunamus leidinius, pvz. "Kario" pilni komplektai (1954—1958), pilni komplektai Maž. Lietuvos lietuvių organo "Kėleivis" (1950—1958) ir kt.

Dr. P. Reklaitis savo archyve turi 178 tekstų fotokopijas. Tai net išties knygų ar paskirų straipsnių fotokopijos — jos daugiausia liečia D. L. Kuni-

gaikštystės meno istoriją. Nemaža jų kopijų teko įsigyti iš Krokuvos, Varšuvos, Paryžiaus, Stockholmo, Romos bibliotekų, net ir iš Vilniaus ar Kauno. Laikraščių iškarpos suskirstytos į 45 grupes. Iš prof. V. Gaigalio archyvo pavyko gauti ypatingai svarbias iškarpas iš lietuvių ir vokiečių spaudos Tilžėje prieš Pirmąjį pasaulinį karą.

Tarp 1106 smulkiųjų spaudmenų — 19 amž. atsišaukimas prieš priespaudą

Dr. Reklaitis archyvas turtinamas dar vadinamais smulkiais spaudmenimis (nuo pašto ženklų, įvairių lapelių, atsišaukimų ligi plakatų), kurių įsigyti nesirūpina viešieji institutai, bet brangina dr. Reklaitis tipo "varginieji rinkėjai". Tokių spaudmenų jis jau turi 1106, kai kurie jų verti dėmesio, pvz.: iliustruotas atsišaukimas lietuvių kalba, iš 19 amž., nukreiptas prieš caro priespaudą. 27 grafiškai išdailinti pakvietimai, pašto atvirutės ir kt., iš Vilniuje 1916—1918 m. leisto "Zeitung 10 Armee", — visur žymima Vytytis, toliau — trys lenkų atsišaukimai (apie 1925), kuriuose pasisakoma prieš lietuvių teises į Vilnių, Lietuvių kultūros d-jos "Sandora", Klaipėdoje, 34 pakvietimai, programos (1904—1939), lietuvių popierinių banknotų pavyzdžiai, prof. V. K. Jonyno darbo "Tautos Fondo" ženklėliai ir kt.

Kartografijos ir grafikos rinkiniai

Specialus archyvo skyrius — įvairūs žemėlapiai. Iš 115 žemėlapių, patys vertingiausi šio skyriaus rinkiniai, tai 44 specialūs D. L. K-tės žemėlapiai — iš senųjų europinių atlasų nuo 16 iki 18 amž. pabaigos. Tų žemėlapių (jie daugumoje įgyti prieš 1964 m.) tarpe būtina paminėti F. L. Guessefeld, 1795 m. "Charte von dem Koenigreich Preussen", kur šiaurinės Prūsijos valstybės dalis pažy-

P. ŠILEIKIS, O. P.
Ortopedas, Protistas
Aparatų-Protezų, Med. bandai, Spec. pagalba kojomis (Arch Supports) ir t. t.
ORTHOPEDIJOS TECHNIKOS LAB.
2850 W. 63rd St., Chicago 29. Ill.
Tel. PROspect 6-5094
Val. 9-4 ir 6-8. Šeštad. 9-1

DR. ANNA BALIUNAS
AKIJ, AUSU, NOSIES IR GERKLES LIGOS
PRITAIKO AKINIUS
2858 West 63rd Street
Val.: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v. vak. Šeštadienis 10-1 val. Trečiadienį uždaryta. Ligoniai priimami sutarimu.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Res. tel. WALbrook 6-5076

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No Liberty Street,
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No Liberty Street,
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No Liberty Street,
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No Liberty Street,
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No Liberty Street,
Route 25, Elgin, Illinois
Valandos pagal susitarimą

mėta "Klein - Lituanen" — tai liudija, kad "Mažosios Lietuvos" sąvoka nėra mūsų laikų išradimas.

Senosios grafikos srityje (15—19 amž.) su lietuviškomis temomis sutelkti 72 lapai (miesų vaizdai, tautiniai drabužiai, karo įvykių pavaizdavimas, herbai, mitologija). Iš moderniosios grafikos dr. Reklaitis savo archyve turi 303 vienetus, tarp jų — žymiausių išeivijos grafikų: V. K. Jonyno, P. Augiaus, V. Petravičiaus, Pr. Gaigalio ir kt. Tų paveikslų dalis parodoma Vak. Vokietijoje Baltų d-jos rengiamose parodose. Pažymėtina, kad archyve laikoma didžio-

ji Paryžiuje gyvenančio grafiko Žibunto Mikšio kūrybos dalis.

Pernai įgyti Vydūno laišakai, V. Gaigalio archyvo fragmentai

Fototekos skyriuje saugojami 1842, daugiausia Lietuvos meno istoriją liečią negatyvai, be to, 397 įvairių sričių nuotraukos (originalai). Pernai, be kitų, buvo įgyta originalios Klaipėdos nuotraukos ir originali nuotrauka — 1841 m. vilniečio tapytojo Valentino Vankavičiaus, tuo metu emigranto Paryžiuje, laisvai atkurto Aušros Vartų Dievo Motinos paveikslas, tebekan-

(Nukelta į 5 psl.)

Ofiso 735-4477; Rez. PR 8-6960
DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR EMOCINIS LIGOS
CRAWFORD MEDICAL BLDG.
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Res. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
6132 So. Kedzie Ave., WA 5-2670.
Valandos pagal susitarimą. Jei neatliepia, skambinti MI 3-0001

Ofiso HE 4-1414, Rez. RE 7-6507
DR. B. GAIZIONAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė akuserija ir moterų ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 1-3 ir 6-8 val. vak. Šešt. 12-3 v. p. p. Trečiadienis uždaryta

Ofiso tel. PR 8-2220
Namu — rez. PROspect 8-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VAIKŲ LIGOS
2656 West 63rd Street
Pirm., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 11 iki 1 val. ir nuo 4 iki 7 v. v. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Tel. ofiso PO 7-6000, rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Val.: kasdien nuo 1-4 v. p. p. ir 6 iki 8 val. Trečiadienį ir šešt. uždaryta

Tel. GROvehill 6-1595
DR. ALDONA JUŠKA
AKIJ LIGŲ SPECIALISTE
PRITAIKO AKINIUS
2422 West Marquette Road
Valandos: 9-12 ir 7-9 v. v. pagal susitarimą. Iškylus trečiadienį, uždaryta

Ofiso ir buto tel. OLYmpic 2-1387
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
VAL.: kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiadienį ir šešt. tik susitarimu.

Ofiso 585-2525 Rez. TR 3-0281
DR. ALG. KAVALIONAS
VIDAUS IR KRAUJO LIGOS
5540 So. Pulaski Road
Pirm., antr., ketvirt. ir penkt. nuo 2-4 ir 6-9 ir pagal susitarimą

Tel. REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvės gydytojas)
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3925 West 59th Street
Val.: Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 p. p. 6:30-8:30 val. vak. Šeštad. 12-4 val., trečiadienį uždaryta.

Tel. ofiso ir buto OLYmpic 2-4150
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Iškylus trečiadienį ir šeštadienį 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDRIŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
7156 South Western Avenue
Pirmad., antrad., ketv. ir penktad. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6 v. — 8 val. vakare. Trečiadienį, nuo 11 val. ryto — 1 v. p. p. Šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso tel. RE 7-1168.
Res. tel. 239-2919.

Ofiso PR 8-7773, Rez. PR 6-4732
DR. A. MACIŪNAS
CHIRURGAS
2858 West 63 str.
Valandos: pirmad. ketvirt. 5-8 antrad., penkt. 1-4.
Priimėtinė tik susitarimu.

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telefonas HEInlock 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso HE 4-1818, Rez. PR 6-9801
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė — vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71os ir Campbell Ave. kampas)
Val.: kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. v. Šešt. 9 v. r. iki 1 v. popiet. Trečiadienis uždaryta.

DR. JULIJA MONSTAVIČIUS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
VIDAUS LIGOS
10748 S. Michigan, Chicago 28, III
Tel. ofiso: PULman 5-6766
Namu: BEVERly 8-3946
Priim. val.: kasdien 6-8 v. v., Šešt. 1-3 p. p. ir trečiadienį.

Tel. CE 6-0720 arba 283-4600
DR. C. K. PAULIS
Diagnostika ir Vidaus Ligos
Monroe Building, Suite 709
104 South Michigan Avenue
Valandos susitarimu telefonu.

Tel. ofiso PR 6-7800; Namų 925-7697
DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
5159 South Damen Avenue
Valandos: 1-9 p. p.
Iškylus trečiadienį

Ofiso telefonas — CE 4-2421
DR. AL. RAČKUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4307 South Kedzie Avenue
Tik pirmadienis ir ketvirtadienis VAL. nuo 2 iki 7 val. vak.
Aptarnauja tik senosius pacientus. Naujų nebeprima.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDINIS LIGOS
2745 West 69th Street
Priešais Šv. Kryžiaus ligoninę
VAL.: Pirmad., antr., ketv., penkt. nuo 9 iki 11 v. ryto ir nuo 6-8 v. v. Šeštad. nuo 2-4 v. Trečiadienis ir kitu laiku susitarimu telefonu.
Telef. REpublic 7-2290.
Atostogose nuo geg. 24—birž. 22 d.

DR. ANT. RUDOKAS, Opt.
Tikrina akis ir optikos akinius keičia stiklus ir rėmus
4455 S. California Ave., YA 7-7381
VAL.: 1 val. p. p. iki 8 v. v. kasdien: trečiadienis uždaryta; šeštadienis nuo 10 v. r. iki 1 v. popiet.

Rez. tel. PR 9-6730.
DR. L. SEIBUTIS
Inkstų, pūslių ir šlapimo takų chirurgija
Ofisas: Naujas adresas: 2454 West 71st St. (71-os ir Campbell Avenue kampas), tel. 774-2850.
Valandos pagal susitarimą.

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. tel. GROvehill 6-0617
Valandos pirm. ir ketv. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. v.; antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 v. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

Ofiso telef. CLiffside 4-2806
Resid. telef. WALbrook 5-3069
DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir specialiai chirurgija
4644 So. Ashland Avenue
Valandos: kiekvieną dieną 2-4 ir 6-8 val. vak. Trečiadienis ir sekmadienis uždaryta, pirmą dieną pagal susitarimą. Sekmad. 2 v. — 5 v. v.

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisas ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PROspect 8-1223 ar PR 6-5677
Ofiso val.: Pirm., antr., trečiadienį, penkt. nuo 2 iki 4 ir nuo 6 iki 8 v. v. Šešt. 2-4 v. popiet ir kitu laiku — pagal susitarimą.

Of. tel. HE 4-2125, Namų GI 8-6198
DR. V. P. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirmadienį, Ilgonius tik susitarimu
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 p. p.
Trečiadienį ir šešt. uždaryta.
Atostogose

Telefonas — GROvehill 6-2823
DR. A. VALIS-LABOKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2524 West 69th Street
specialybė: AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
VALANDOS: 1 iki 4 ir 6 iki 8 v. v. Šeštadienis 1 iki 4 val. Trečiadienis uždaryta.

Tel. PROspect 6-9400
DR. ONA VASKEVIČIUS (VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6248 So. Kedzie Avenue
Ofiso val. kasdien: 2-4; 6-8. Šeštad. nuo 2 iki 4 v. Trečiadienį ir sekmadienį atvejaus tik susitarimu.

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val.: 2 iki 4 v. p. p. ir 7 iki 8 v. v. Trečiadienį ir šešt. pagal sutartį.

Verdi "Requiem" Kaune ir Chicagoj

(Atkelta iš 1 psl.)

dė prieš save nustatyti idealistai kai nusiteikusių studentiją ir jaunimą. Tuo tarpu teatro ar operos žmonės, kurių vardai buvo iš tikrųjų dideli (iš jų keli net priklausė valdančiai partijai), su mumis visad mieliai dirbavo. Pvz. A. Sodeika, J. Mažeika, I. Nauragis, net ir Kipras Petrauskas.

Verdi "Requiem" pastatymas Kaune dirigentui Makačiui vis dėlto nulėmė tai, kad jis gavo iš valdžios stipendiją ir 1935 m. rudenį išvažiavo į Vieną studijuoti muzikos. Bet ten neilgai buvo ir karjeros nepadarė. Tuo tarpu aš, buvęs Studentų ateitininkų choro narys, Verdi "Requiem" dar taip prisimeinu, kad mintinai galiu išdainuoti partijas, kai tuo tarpu daug kitų kūrinių jau visai užsimiršo, — baigė savo prisiminimus apie kaunišką koncertą rašyti. Č. Grincevičius.

Dabar mūsų pokalbis nukry-

po į ateinančio sekmadienio koncertą, kur tuo pačiu Verdi "Requiem" bus pagerbti mūsų tautos didvyriai.

Ar tai neperdidelis ir neper sunkus kūrinytis plačiųjų masių supratimui?

Verdi "Requiem" nėra toks kūrinytis, kad jo visuomenė negalėtų suprasti. Jis yra labai melodingas, choro partijos teatralinės, solistams yra kur pasireikšti, kaip ir operose.

Ar teisingai pasielgė Chicago lietuvių operos vadovybė pasirinkusi šį kūrinių žuvusiųjų už Lietuvos laisvę pagerbimui?

Pasirinkimas yra geras, tačiau joks paminklas neįvertins tikros aukos, kokią sudėjo ir sudeda mūsų didvyriai. Suprantama, paminklas stato iš granito, paminklai gali būti poezijos forma kartojami iš lūpų į lūpas, kuriamos giesmės — himnai juos prisiminti. Mes kol kas neturime savo jiems tokių didelių paminklų. Todėl juos ga-

Chicago lietuvių operos valdyba viename iš savo posėdžių Jaunimo centre aptaria didžiojo koncerto, skirto lietuvių tautos aukoms pagerbti, kovojusiems už Lietuvos laisvę, reikalus. "Requiem" ir "Vilniaus varpai" bus atlikti birželio 13 d., 3:30 val. po pietų su pilnu simfoniniu orkestru McCormick teatre, kuris yra su šaldomo oro sistema. Šio didingo įvykio bilietai gaunami Marginiuose. Nuotraukose matyti Jonas Mockaitis, Bronius Maciukevičius, Antanas Grina, Regina Smolinskienė, Vytautas Radžius, Margarita Momkienė, Aleksas Rukuiža.

lim pagerbti ir visos žmonijos sukurtais paminklais, o toks ir yra Verdi "Requiem" kūrinytis.

Taip, pilnutinis Verdi "Requiem" grožis ir lietuviškosios "Vilniaus varpų" kantatos prasmė mums atsiskleis ateinančio sekmadienį didžiajame McCormick Place teatre, kur 5,000 lietuvių minia, dalyvaudant aukš-

tiems amerikiečiams svečiams ir mums draugiškų valstybių diplomatams, klausysis šio reto koncerto ir mintyse lenksis prieš tuos kovotojus ir kankinius, kurie tyromis širdimis tikėjo ir gyvybės kainomis liudijo, kad Lietuva buvo ir bus laisva.

VI. Ramojus

KAI SVETIMOJI ŽEMĖ MAITINA IR UGDO

Žvilgsnis į Kazio Almeno novelių rinkinį

Kazys Almenas, **BĖGIAI**. Novelės. Nidos knygų klubo leidinys, nr. 52, 1965. Knyga 200 psl., 7 x 5 inč. formato, kaina \$1.50, gaunama "Drauge".

Kazys Almenas skiriasi nuo senesnės ir vidurinės kartos lietuvių rašytojų pirmų pirmiausiai tuo, kad jam nereikia grumtis su tremties demonu. Mes, vyresnieji, nuo smurto nepabėgome į laisvę, bet į dvasinį kalėjimą, kurio vardas yra Praradimas, ir mūsų kūrybiniai polėkliai sustoja ties to kalėjimo sienomis. Vieni tada žengiamo atgal į šventų šešėlių karalystę, šaukiam iš nebūties prarastą lietuvišką kaimą, o kiti kruvinais pirštais draskom aštrius tremties akmenis, prasilauždami sau angas tikrai į mirtį. Tuo tarpu Almeną svetimoji žemė jau mieliai maitina ir ugdo kaip savo, nors ir keistai, lietuviškai, kalbantį vaiką. Jam atsiveria, kaip namiškiui, visas Amerikos pasaulis, ir jo žmonės, jeigu ir išsiskiria nuo mūsų, tai ne dėl to, kad jie lietuviai.

Iš pirmo žvilgsnio neatrodo, kad Almeno novelių veikėjai iš viso galėtų būti kuo nors ypatingi. Jie yra paprastučiai žmoneliai, surinkti paties novelių pasakotojo gyvenimo pakelėj, o tas gyvenimas labai panašus į daugelio jaunų amerikiečių, norinčių prasimušti į mokslą. Trys ketvirtadaliai metų — universitetas, studentiškos pramogos, miglotos jaunatviškos meilės problemos, o per vasarą — kur nors uždirbti pinigų. Bet čia ir prasideda originalumas, nes pasakotojas neina į kokią nors įstaigėlę ar į "drug store". Jį traukia platumos, traukia tolumos, norisi patirti nuotykių, vartoti raumenis, prisiliesti ranka prie žemės ir, gal būt, nuo jos pakeiti kokią naują, pirmą kartą suprastą, gyvenimo paslaptį. Bet paslaptys atsidengia tik tam, kas moka tikrovę specialiai pergyventi — taip pergyventi, kad visų žemės smulkmenų sumoj išryškėtų kažkas bendro ir didelio apie pasaulio esmę, kad išsivystytų savitas, originalus požiūris į gyvenimą. Tada visai naujoji šviesos pas-

RMIVYDAS SILBAJORIS

rodo ir autoriaus sukurti žmonės, ne dėl to, kad jie patys per save būtų kuo nors nepaprasti, bet dėl to, kad menininkas žiūri į juos ypatingu žvilgsniu, kaip į simbolius, ar apraiškas, naujai suvoktos gyvenimo tiesos.

Kas gi paaiškėjo Almeniui tarp universiteto sienų ir plačioje Wyoming prerijose? Kad gyvenimo eigoj žmonių bendravimas dažniausiai pasireiškia santykiškai tarp aukos ir budelio. Novelių cikle "Bėgiai" stiprus plačiabazdis Juodis išdaužė dantis menkam protiniam paliūgiui ir, dervoj pamirkęs, nu-

Kazys Almenas

meta bedugnėn jo mylimą šuniuką. Ciklo "Trys ir meilė" studentas Algis taip sutriuškina sielą jaunos, poetiškių polėkių mergaitės, kad iš mėnulio pasakų ir alyvų žiedų lieka tik "stora merga ir viskas". "Pasakoje be rankos" rančeris Ty pakaria ant smuklės gembų kaip skiedrą sudžiūvusį, nekalta indėnų ir nušaudė pirštus ligotam aviganiui, priklausę jo dešinę ranką prie medžio, lyg tai būtų pusė nukryžijavimo.

Bet tai ir svarbu, kad nukryžijavimo yra tik pusė. Kairioji aviganiaus ranka greitai ir tiksliai moka vartoti ginklą, ir vė-

liau jis keliais sūviais nukerta savo kankintojo gyvybę. Aukos ir budelio santykiai susikomplicuoja tuo, kad prie jų prisideda dar trečias, ironiškas veiksnys, lyg ir "kairioji Dievo ranka", kurio dėka silpnieji ir nekalnieji paskutinėje išdavoje tampa nugalėtojais. Jie laimi ne dėl to, kad būtų kuo nors ypatingai geresni už prispaudėjus. Almenas nepasidavė pagundai susentimentalinti savo mažuosius žmones, paversti juos sudvasintomis figūromis, besiaukojančiomis už kokius nors aukštus idealus. Kai kurie iš jų tikrai yra tik gyvenimo atmosferos, visiškai niekam nereikalingi. Bet autorius ir neužmiršo, kad jie visi yra žmonės, ką, būtent, visados ir užmiršta visi istorijos budeliai. Aukų žmogiškumas, įskaitant net jų ydas bei silpnības, grįžta keršyti savo engėjams, kar-tais ir pačiai aukai to nenorint ar nesuprantant — atrodo, lyg per juos veiktytų pačios žmogaus niekinamos gamtos jėga. Štai pusprotis Blowjack, netekęs savo šuniuko, bėpajėgia tikrai cypiti iš siaubo ir sielvarto, visai nužmogintu balsu, panašiu į šuniuko klauksėjimą. Šitas unkštimas ir įvaro į pasiutimą kankintoją Juodį (lyg tai būtų sąžinės balsas) taip, kad šis išsiveja Blowjack ir juoda naktį, norėdamas jį visai pribaižti, ir nejučia nukrinta į tą pačią bedugnę, kurion anksčiau buvo numetęs šuniuką. Arba rančeris Ty visai nesuvokia, kad, pakoręs vargšą indėną, jis pradėjo įvykių grandinę, kuri jį patį nuvedė pražūtį. O reikėjo jam pajusti mirtiną jėgą indėno veide:

"Suspaudęs savo surištus kumščius, iškėlęs galvą, žiūrėjo jis pro to pilko eržilo šalį kažkur ten, kur saulė virpino prerijos orą, ir toj ramioj laikysenoj buvo nepaliečiamas protestas, gal turėčiau sakyti: stiprybė, stiprybė žmogaus, kuris toli peršoko tą jau beveik nebegyvatą kūną... Kažin, ar Ty jautė tą kilnumą žmogaus, kažin, ar Ty negalėjo jausti dar ką nors kita, ne tik galią? Kaip

atrodo žmonija, kai į ją žiūri tikrai iš viršaus? Kai ji yra tik brūdas, kuris turi skaidytis į šalis, tavo šešėliui suvilgius žemę?.."

Tai šita stiprybė vėliau ir trenkė ugnim iš kairiosios aviganiaus rankos, arba, dar daugiau, išplito po visą pasaulį, po visus šimtmečius, ir net žymiai vėliau, apysakoj "Pasaka apie tūkstantį saulų", žiauriai dykumos saulės spinduliais užgulė ant jau kito žmogūdzio pečių ir sprogo virš jo galvos su pasibaisėtina atominės bombos jėga.

Kas niekina mažutėlius, išjudina prieš save nepermaldaus gamtos procesus — praby-la Dievo balsas. Tada jau Almeno novelių turinys persikelia iš aukų ir budelių santykiavimo į kitą, moralinę, plotmę — į plotmę nusikaltimo ir bausmės. Gal būt, žodis "Dievas" čia ir netinka, nes Almenas nekaltą apie kokį nors transcendentinį Teisėją. Pačios gamtos dėsniai: ir logiškų neišvengiamybių grandinė, ir atsitiktinumai, taip susiklostę, kad nusikaltėlis yra baudžiamas, Kiekvieno atveju, aukos ir budelio, nusikaltimo ir bausmės klausimai vis dėlto grąžina Almeną į tremties problemų ratą, tik su tuo skirtumu, kad jos apšviečiamos ne iš siauresnio pabėgėlio, benamio taško, bet iš visuotinės platumos, taip, kad tada jose atsispindi viso pasaulio moralinė krizė.

II

Daugiau technišku požiūriu, ypač įdomios yra dvi Almeno novelės: "Tadas" iš ciklo "Trys ir meilė" ir "Pasaka apie tūkstantį saulų" iš ciklo "Prerijų pasakos". Pirmojo novelę matome iš Dostojevskio perimtą ir kūrybingai, humoru, pavartotą literatūrinę priemonę — skandalinę sceną, kurios pasekmė pagrindinis veikėjas mieliai norėtų iš gėdos gyvas į žemę prasmegti. Pavyzdžiui, savo novelėje "Vargšai žmonės" Dostojevskis aprašo momentą, kada Dievuškinas, visų užguitas, vargas, bet jautrus ir savotiškai išsidus raštininkėlis, pašaukiamas pas savo viršininką už kažkokią klaidą. Dievuškinas iš baimės taip išsitempia, kad jo vienintelė likusi, dar ant siūlo kabėjusi saga nutrūksta ir nuriada skambėdama, šokinėdama mirtiną tyloję per visą kambatą.

IT SAULĖ UŽ KALNŲ ALKSNYNUOŠ

Pr. Dom. Girdžius

VIRBALIŪKST

Mūsų meilė buvo didelė, didelė. Nuo Baltijos iki Pacifiko. Didelė, iskerėjusi, Kaip ponderosa Virginijoje.

Mūsų dienos ir naktys buvo didelės, didelės, Alstrų prikautos, kaip uošvio jaunos, Kaip kilėtos nebylios, Kaip lokomotyvai šnypščiančios.

Mūsų kančios buvo didelės, didelės, Ant vandenų ir ant žemių sukrautos, Ištaškytos gatvės ir patvoriuose, Kaip stipenos.

"Tenudžiūsta mano dešinė", mes sakėm Nuo Baltijos iki Pacifiko. Meilė buvo didelė, didelė, Didesnė už ponderosą. Tik mes neradome vietos tam griozdui Mūsų užkaltauose karstuose.

Kai tik karstus patuštinom, Žirgų varovai Aukštinės žuvelės užsimanė. Ir nusitvėręs spiningą, Tu Jeruzale! atsukai nugarą, Išsėdęs į mašiną, Virbaliūkst.

Nuo Baltijos iki Pacifiko Išsivartė Mūsų užkalta karstai Ant vėjo pagarių. Jeruzale, Ranka dar nenudžiūvo.

Tik nuo polio sutvarstyta, Nepagauna Mocarto. Virbaliūkst. Su atdaru karstu Į svečias nuvykęs Pas šventą Lauryną. Tykai aukštelės. Bet tu susikūprinęs Nematai jau plūdės. Neišlaikysi Meskerykočio, Jei ranka nudžiūvo. Virbaliūkst.

SAULĖLYDIS PREIKŠO ŽARDYJE

Senatvė? Ne. Tik saulėlydis Preikšo žardyje Lūkurinodamas sako: "Laikas ginti namo". Tarbomis apsisvarstęs, Per dūmais aptrauktus stiklus, Per lazdas ramentus Nematai tu bandę. Tave šaukia marti, Tave šaukia kiti, Muša, kaip į varpą Preikšo žardyje, O tu negirdi, Tau merkiiasi akys, Svyra galva, It saulė už kalnų alksnynuose. Paskutinį jos spindulį Per voratinklus besivydamas, Sukniubsi po lazda. Senatvė Preikšo žardyje? Ne. Tik voratinklų pilna Nušėpus barzda.

rį, prie pat viršininko kojų. Almeno Tadas, nors toli gražu ne užguitas, bet savo "garbe" lygiai tiek pat susirūpinęs studentas, nusiveda merginą užkandinėn — tai pirmas žingsnis jo elegantiškai suplanuotoj strategijoj tą vakarą pilnai užkariauti jos širdį. Ir kaip tik milžiniškas hamburgeris išsprūsta Tadu iš burnos:

Išsprūdo. Perbraukė per kaklaraištį, šleptelėjo ant stalo kampo, nukrito ant žemės ir ėmė risti takučių taip sau, lyg tingiai vingiuodamas. Pasirideno porą žingsnių, plept — apsisvertė ir garuoja sau ant švorių raudonų grindų.

Tadas mat irgi savotiškas "budelis", širdžių engėjas, tai ir jam keršioja rūstūs gamtos įstatymai, šį kartą gravitacijos trauka.

Antroji novelė, "Pasaka apie

tūkstantį saulų", neblogai pamilustruoja tiek Almeno technikos trūkumus, tiek ir laimėjimus. Visas ciklas perduodamas, kaip senio Hanko pasakojimai apie senus laikus Wyoming prerijose. Hankas, tiesa, geras pasakorius, bet dėsto savo mintis tokiu išprususio miestelėno stilium, kad sunku tikėti, jog čia ne pats autorius. Vis tiek, "Pasaka apie lokį" vyksta ištisai praieity, bet paskutinioji novelė tai apie dabartį — uranijaus ieškojimą ir atominius bandymus. Hankas paskaito laikraštį, kad jo senas pažįstamas meksikietis dykumoj nušautas ir pradeda apie jį postringauti, koks šis buvęs suktis, apgaudinėjęs aukso ieškotojus, o dabar — medžiojo durnius ryšium su uranijum. Ir tada be jokio perspėjimo autorius sulaužo viso ciklo rėmus, perima pasako-

jimo siūlą iš Hanko rankų, tuo padarydamas jį tik nereikalingu priedu, ir jau pats savo vardu užbaigia istoriją apie tai, kaip tas meksikietis norėjo apgauti uranijaus ieškotoją iš Chicagos, buvo pastarojo nušautas, ir kaip paskui tas čikagietis Johnsonas, saulės kepnamas, bėga per dykumą nuo įsi-vaizduojamų persekiotojų, kol pataiko ateiti tiesiai prie atominių bandymų bokšto, manydamas, kad tai vandens šulinys. Tada, žinoma, bomba sprogdina, ir žudikas gauna tiek uranijaus, kiek jis ir svajotė nesvajotė. Nesinori tikėti, kad tas Johnsonas nebūtų žinojęs, jog netoli vyksta atominiai bandymai, arba, kad iš viso būtų kam leidžiama tokiose vietose ieškoti uranijaus, arba, kad prieš pat sprogamą kas nors nebūtų nuo-

(Nukelta į 5 psl.)

Tirolio vaizdai

VALERIJONAS JAKAS, Chicago, Ill.

Kelionė traukiniu iš Šveicarijos Zuericho į Tirolio sostinę — Innsbrucką yra be galo įspūdinga. Apie 25 mylias traukinys rieda Zuericho pusmėnulio formos ežero pakrantėmis. Iš vienos pusės mėlėnys ežero vanduo, vasarvietės, paplūdimiai, o iš kitos pu-

sės Zuericho priemiesčiai, vaisių sodai, vynuogynai. Ežero pakrantės pasibaigus, prasideda ūkininkų sodybos, javų laukai, o po kiek laiko prasideda kita, daug mažesnė, Waldensee ežro pakrantės. Po to privažiuoji Reino upės platoką slėnį, ir iš Alpių ištekančios, dumblinės Reino upės pakraščiais traukinys pasiekia miestelį. Tolumoje neapžvelgiama kalnų virtinė. O iš to miestelio iki Tirolio sostinės — Innsbrucko liko tik 110 mylių.

Žvilgsnis į Liechtensteina

Prieš pasiekiant Austriją, reikia pervaziuoti dar Liechtensteina. O pervaziavus tiltą per Reino upę, galima žvilgtelti į dalį Liechtensteino, 62 kv. mylių hercogystės, dar valdomos Habsburgų palikuonio — princo. Tai lyg buvusios Sv. Romos imperijos

viduramžiškas palikimas, nors toji valstybėlė yra tapusi nepriklausoma tik po Pirmojo pasaulinio karo, kai subyrėjo Austrijos - Vengrijos imperija. Nuo 1924 m. ši hercogystė yra tvirtoje ūkiškoje sąjungoje su Šveicarija. Hercogystės pinigais taipgi yra šveicariškasis frankas. Ši mažoji respublika verčiasi ne vien tik žemės ūkiu ar vynuogių auginimu, bet dėka užsienio kapitalo, kuria modernią pramonę ir gamina fotografavimo medžiagas, siurblius, dirbtinius dantis, plastiką ir kt. gaminius, nes, matyti, jau negauna reikalingų pajamų iš meniško pašto ženklų pagarsėjusio leidimo. Sostinėje Vaduz mieste yra garsioji meno galerija ir pašto ženklų istorinis muziejus.

Voralbergo kalnai ir slėniai

Po trumpos kelionės per Liechtensteina jau esame Feldkirche, Austrijoje, mažiausioje provincijoje, bet daugiausiai supramontintoje, pasižymincioje ypač tekstilės dirbiniais. Ir čia Šveicarijos Alpių tęsinys, visą laiką važiuojame kalnų slėniais, Voralbergo provincija yra atkirsta kalnais nuo Tirolio. Vienintelis kelias, kuriuo galima šią provinciją pasiekti, yra prie Tirolio Alberg 6,000 pėdų pakilęs kalnų pravažiavimas, kuriuo galima naudotis palankiam orui esant. Jei sninga ar lyja, tai tuo keliu zigzaginė kelionė labai sunki. Visą padėtį išgelbsti po uolomis iškastas geležinkelio tunelis. Ši provincija, galima sakyti, jaučiasi kaip ir atskirta nuo Austrijos. Ir po Pirmojo pasaulinio karo 1919 m. apie 80% provincijos gyventojų dėjo pastangas prisijungti prie Šveicarijos, bet nepavyko. Šveicarijos kaimynystė daro įtakos net ir gyventojų būdai. Čia gyventojai kūrybingi, darbštūs, demokratiški ir yra labai panašūs į šveicarus. Iš traukinio vagono stebiu slėniuose įsikūrusius miestelius su tipinga kalnietiška architektūra, namus su stačiais stogais, kad žiemos metu geriau atlaikytų gausiai iškrentantį sniegą. Artėjame prie Albergo tunelio.

Turistinių autobusų vairuotojai derinasi prie geležinkelio tvarkaraščių ir nepalankiam orui esant, susodina turistus į vagonus, užveža autobusus į specialias platformas ir perveža tuneliu. Taip pat pervežami ir automobiliai. Tokiu būdu visi sutaupo laiko ir išvengia kelionės vingiuotų, aukštų kalnų kelių.

Legendiniame Tirolyje

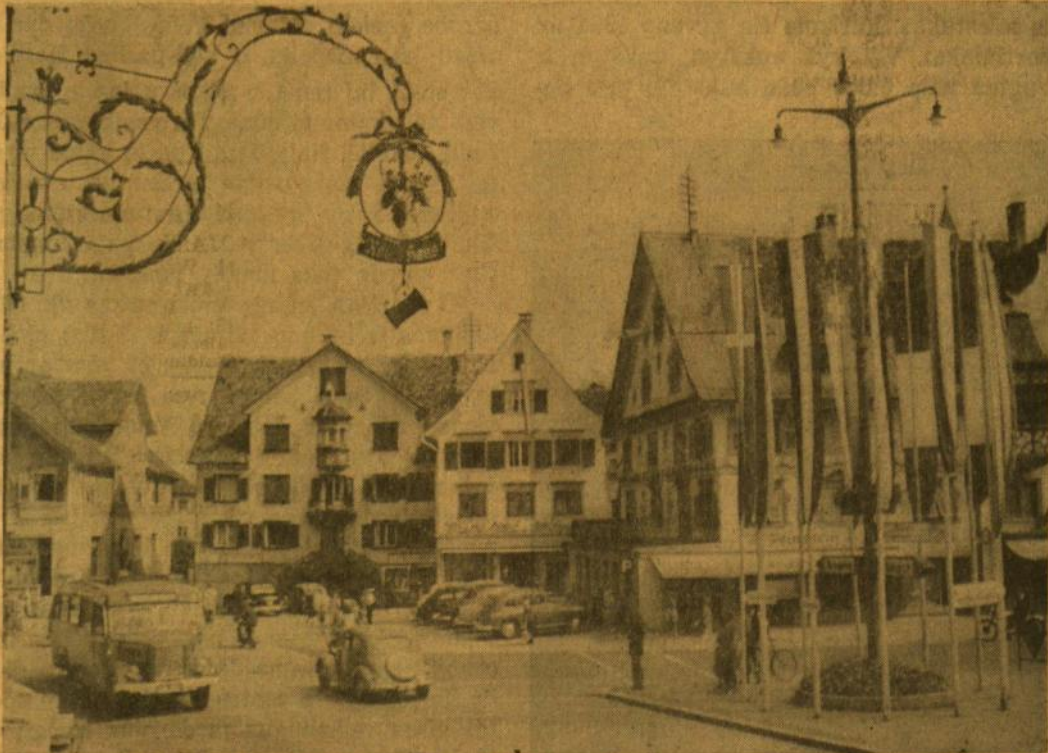
Po 20 minučių kelionės tuneliu traukinys išlenda iš tamsumos, ir jau esame saulės apšviestame Tirolyje, kalnų glėbyje įsikūrusiame St. Anton am Alberg mieste. Miestas apsuptas 9,000 pėdų aukščio kalnais, kurių galvas glosto debesys. St. Anton am Alberg yra žiemos sporto centras. Vasarą šią vietovę lanko net dar išlikusių ka-

rališkų šeimų atstovai. Aplinkui maži vagoniukai ant ištiestų lynų lyg šoka ore.

Vis gilyn įvažiuojame į visame pasaulyje žinomą legendarinį Tirolį, buv. Habsburgų imperijos lopšį. Kai Habsburgų dinastija prarado savo galią Šveicarijoje, tuomet ji įsistiprino Tirolio Alpėse. O vėliau užkariavimais ir vedybomis apglėbė didžiulius plotus, " kuriuose niekad saulė nenusileisdavo".

Prasideda didingi iš Alpių ištekančios Inn upės slėniai, kaip sienomis apsupti kalnai, kurių daubose marguoja sniego pluoštai. Lyg prie teatro dekoracijų prisideda spalvingi namai su tiroliška architektūra, atsiikišiomis atbrailomis, tamsaus medžio

(Nukelta į 4 psl.)

Spalvingi Voralbergo miestelių namai teikia viduramžišką atmosferą.

Vienas iš Tirolio slėnių, kaip siena apsuptas kalnais.

Tirolio vaizdai

(Atkelta iš 3 psl.).

balkonais, gėlėmis. Aukštai kalnų trobelės. Aplinkui vasarvietės.

Galima pajusti, kad čia vis dėlto gyvena skirtingi žmonės, lyginant juos su šveicarais. Matosi mažiau mechanizacijos. Daugėja katalikybės ženklų — koplytelių ir kryžių. O ypač žavūs kapinių kryžiai prie baroko ar rokoko stiliaus mažų bažnyčių.

Nors kalnų juosta yra ir siaura, bet, atrodo, kad slėniai yra daug platesni ir su jais lyg grandine, dar išspūdingesni negu Šveicarijoje. Žemė derlinga, daug miškų, visur žydi pievos. Pamiškėse ganosi pikšvai rudos karvės su varpeliais, parštais ant kaklų. Skambėjimas toks dusliai malonus, lyg girdėtų tikrus sidabro varpelius. Raudonskrūostės tirolietės krauna šieną į jaučiais ar arkliais pakinkytus vežimus. Viskas žaliuoja, nes dažnai užaina kalnų audros. Jei tam tikrais momentais visur dangų su žeme sumaišo, tai, žiūrėk, vienoje vietoje lyja, o kitoj pusėj saulė šviečia.

Tiroliečiai ekscentriški provincijos patriotai

Prie išspūdingos gamtos dar pati didžiausia įdomybė yra Tirolio gyventojai. Jie yra legendariniai ne tik Walt Disney filmuose, bet ir juos pažįstančių žmonių lūpose. Gražioji gamta, kaip versmė, maitina jų folklorą. Folkloras išsilieja originaliomis formomis kalniečių dainose, muzikoje ir tautiniuo-

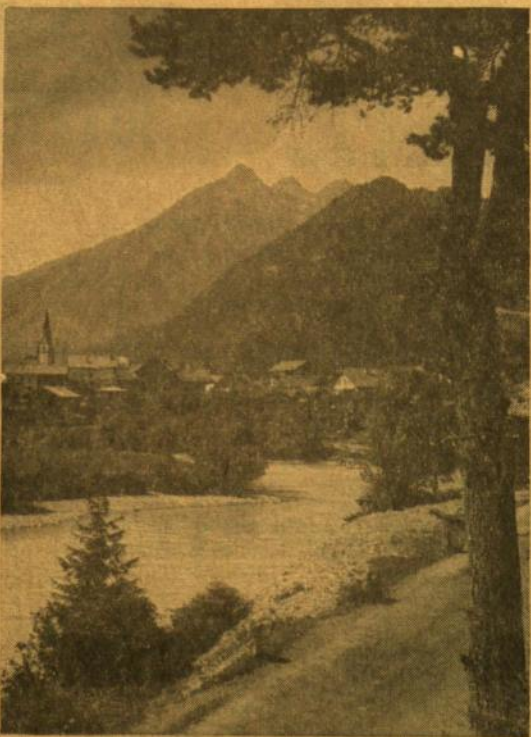
Linksmi nusiteikę tiroliečiai.

se šokiuose. Kai kitose šalyse folkloras yra jau tapęs muziejine ar artistine vertybe, tai tiroliečiai ir kasdienybėje dėvi savo tautinius rūbus ir šoka šimtmečių senumo šokius. Jie ir šiandien didžiuojasi savo folkloru. Be to, jie pirmoje eilėje yra tiroliečiai, o paskui tik austrai, lyg būtų ekscentriški provincijos patriotai. Net ir vedybos su kitų Austrijos provincijų gyventojais retai bepasiitako.

Žiūrėk, viename slėnyje gyventojai aukšti ir šviesiaplaukiai, o kitame mažo ūgio ir tamsiaplaukiai. Tai išdava kolonizacijos ir didelio tautų maišymosi. Tiroliečiai yra iliariški ir keltų kilmės. Vėliau buvo užkariauti teutonų, o 14 amž. atitekę Austrijai. Dar ir šiandien yra Tirolyje kalbančių romėniška tarme, panašia į albanų kalbą. Ir savo dvasios bruožais tiroliečiai skiriasi nuo gyventojų kitose Austrijos provincijose, taipgi yra skirtingi nuo savo kaimynų bavarų.

Habsburgams valdant, tiroliečiai jiems jokio pasipriešinimo neparodė, kada net vals tiečiai prie Keturių kantonų ežero, dabartinėje Šveicarijoje, sukilo. Kiek vėliau tiroliečiai susilaukė ir tiroliečių tradicijų gerbėjo princo Maksimilijono, kuris net buvo apsigyvenęs Tirolio sostinėje Innsbrucke. Kai jis tapo imperatorium, tai gyventojams suteikė demokratiškų teisių, prižadėjo į kariuomenę pašauktus tiroliečius skirti tik Tirolio gynybai. Ilgai tiroliečiai negirdėjo jokio patrankų garso. Bet ir vėliau reikėjo ginti savo kraštą nuo bavarų ir prancūzų. Jau naujesniais laikais Hitleris buvo sulaukęs šią Maksimilijono tradiciją, buvo išsiuntęs Tirolio dalinius kovoti prieš sąjungininkus Norvegijoje.

Verta užsiminti ir apie tiroliečių dvi rūšis. Vyrų daugiau dvi žalos spalvos švarkus, o jei pilkus, tai jie būna papuošti žaliais gabalais, lyg lopais. Nešiojamos ilgos kojinės, plačios kelnės, usugamos prie kelių. Kartais trumpos odinės kelnės, spalvingos liemenės. Skrybėlės papuoštos plunksnomis. Moterys dėvi išsiuvinėtas bliuskutes arba taip pat liemenes, plačius ilgus sijonus ir priejuostas.

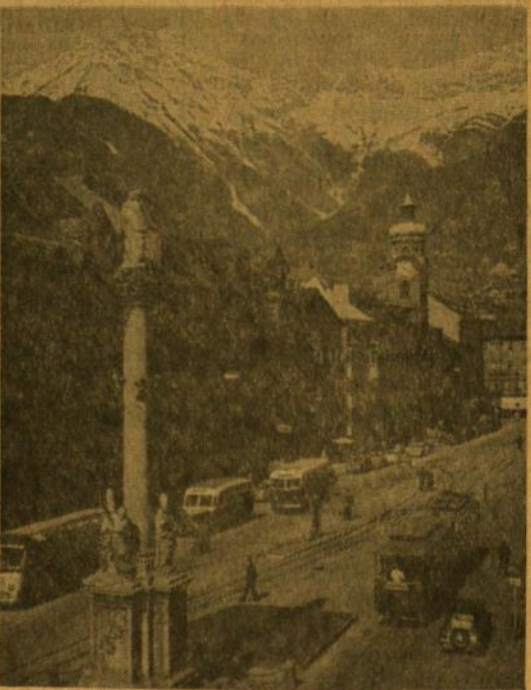
Tipiškas Tirolio slėnio miestelis, prisiglaudęs kalnų papėdėje.

Nuostabiausias Europos miestas

Alpių kelių kryžkelėje 700 metų senumo Tirolio sostinė Innsbruckas yra slėnio miestas, tur būt, vienas nuostabiausių Europos miestų, nes jį supa aukštos snieguotos gražių Alpių kalnų viršūnės. Jos kyla statmenai kaip sienos iš abiejų miesto pusių. Tai nepaprasta didybė. Nors dabar Innsbruckas yra tik sostinė pusės Tirolio, nes po Pirmojo pasaulinio karo pietinė Tirolio pusė su derlinga žeme ir vynuogynais buvo priskirta Italijai. Dabar sostinė yra tik 22 mylios nuo Italijos sienos. Ir čia mėlynoji Inn upė, skubėdama į Dunoją, kerta miestą. Užės pakrantėse pristatyta spalvingų namų.

Yra įdomus viduramžiškas senamiestis ir naujesnė miesto dalis su fontanais ir 17—18 amž. baroko bei rokoko pastatais. Miesto širdis yra Triumfo vartai ir plačioji Marijos Teresės gatvė su paminklu priminti laimėtą kovą prieš bavarus. Iš šios plačios gatvės šaligatvių matyti išspūdingi kalnų vaizdai.

Mieste daug pastatų ir rūmų, statytų Habsburgų, kurie valdė Austriją be jokios pertraukos 300 metų. Pati buv. Habsburgų

Innsbrucko centrinė M. Teresės gatvė su paminklu, primenančiu laimėtą mūšį prieš bavarus.

rezidencija yra renesanso stiliaus Ambras pilis miesto rytuose. Karališki, balti 17 amž. rūmai arba Hofburg, yra rokoko stiluje. Vieną vasarą juose gyvenusi ir išlaidi imperatorė Marija Teresė. 40 metų dominavusi Europos politikai. Jos rūpesčių rūmų priėmimų salė yra nepaprastai meniškai išdekoruota. Be to, ta pati energinga, linksma imperatorė, kaip istoriniai šaltiniai tvirtina, 1772 m. nors po ilgų svyravimų, buvo pasirašiusi ir pirmojo Lietuvos - Lenkijos padalinimo traktatą.

Kita Innsbrucko įžymybė senojo miesto dalyje — 15 amž. trijų aukštų meniškas priestatas, kaip gotiško stiliaus prieangis su blizgančiu variniu stogu, vadinamu "auksiniu stogeliu", puošia vieną pastatą. Čia imperatorius Maksimilijonas I priimdavo jo garbei ruoštus paradas, sekėdavo festivalius. O šiais laikais prie to "auksinio stogelio" yra ruošiami koncertai.

Karališkoji bažnyčia — Hofkirche specialiai buvo pastatyta priglauti Maksimilijono I simboliniam karstui, nes jis pats yra palaidotas prie Vienos. Jo sarkofagas yra apsuptas 28 didesniems už žmogų tų laikų įžymybių bronzinėmis statulomis, kurias sukūrė žymūs menininkai kaip Duerer ir kt. Taip pat šioje bažnyčioje palaidotas Tirolio herojus, partizanų vadas Andreas Hofer, 19 amž. pradžioje, kovojęs prieš Napoleoną. Keistai nuskambėjo, kai gidas paaiškino, jog partizanų vadas buvo pačių tiroliečių išduo-

NERIMSTANTIS IEŠKOJIMAS

(Atkelta iš 1 psl.)

gal jų prasmė nėra vien Jasmanto išradimas, jis sutinkamas ir kitų poetų kūryboje ir pastebimas net mūsų liaudies dainuose.

Poezijos tikslas nėra kurti vien tokius vaizdus, kurie atitinka tik šią tikrovę ir tik jusline patirtimi suvokiami. Nors pagal J. B. Jasmanto vaizdai aiškūs, konkretūs. Vaizdai pažįstami tiems, kurie yra susigyvenę su rudens, pavasario gamta, su žemdirbio aplinka. Tačiau vaizdai veikia nelauktu originalumu (85 psl.). Kad sujudintų žmogaus dvasios gelmes, poezija stengiasi duoti ką nors naujo, ką nors, kas niekada nėra mūsų patirta ir ko visai negalima patirti. Čia prieiname prie religinės poezijos klausimo.

4. Ar A. Jasmanto poezija religinė?

Nors religiją sudaro Dievo ir žmogaus santykis, tačiau religinei poezijai neužtenka tik šį santykį išreikšti. Todėl galima sutikti su A. Maceinos tvirtinimu, kad lietuvių poezijoje religinė tematika reta. Religinė poezija savo esme yra Dievo pergyvenimas, artinas žmogų ir kosmą į perkeitimą. Religinis poetas atsiduria visai kitoje plotmėje ir visai kitoks jo pasaulio suvokimas. Transcendentinės tikrovės — Dievo pergyvenimas išreiškiamas vaizdais, kuriems žemėje nėra atitikmens. Religinė poezija jau panašėja, artėja į Apreiškimą ir ji yra pranašiško pobūdžio.

A. Jasmanto eilėraščiai "Giesmių giesmės" skyrelyje jau yra religinė poezija. Tarp jos ypač graži Juodbruvė Mergaitė, "kurios alsavimą pajutę, stiebeliai stiebais ūkanoti, karklynuos vėjai ima groti". Tai jau kitos tikrovės atskleidimas, kuri skirtinga nuo mūsų, ir joje turi "laumės drobiules išsvynioti", kad nesudrėktų jos "šiltutė koja". Šio skyrelio eilėraščiai poetiškai stiprūs ir dvelkia gilia religine nuotaika. Dievas A. Jasmanto eilėraščiuose suvokiamas kaip viršum visko, bet kartu ir kaip esantis ir menkiausiame augalėlyje ir "arimų vagose", jis nepalengtas erdvės dėsniams ir jusline patirtimi nesuvokiamas. Norint jį įsijauti patirti, visuomet "apsigaunama", nes jis pasirodo tik kaip "krikšto marškinėliai" ar "bitutės grįžimas į avilį". Religinė poezija prasidėjusi jau amžių glūdumoje, jos tikrovė įsijauti nepagaunama, ir veltui tai mėgintume. Religinė tikrovė visuomet lieka už šių patirties ribų.

A. Jasmanto poezija labai turtinga savo idėjomis ir vaizdais. Kiek jų ir kokie jie, tai atskleisti nėra šių pastabų tikslas. Juos pajusti ir išgyventi galima, tik skaitant patį poezijos rinkinį. Kas autoriui darė įtakos? Joks rašytojas nėra subrendęs, neskaitydamas kitų rašytojų kū-

rinių. Artimieji autoriai jį praturtina, svetimieji ugdo kritinę dvasią, bet visi kartu pažadina savikritiką. Ir R. M. Rilke ir kiti vokiečių autoriai yra padarę Jasmantui įtakos, nes gyvenimo prasmės ieškojimas yra labai būdingas vokiečių poezijai. Jei po dvidešimt metų autoriui Rilke pasirodė svetimas, tai todėl, kad pats autorius yra nepastebimai pasikeitęs ir pralenkęs Rilkes religinį pasaulį.

J. B. Jasmanto poezija ryškiai iškelia eilėraščių muzikinę frazę, kur kūrėjas jaučia grožį dalyje tvarkoje ir visa jungia į muzikinę vienumą. Daug literatūros vertintojų poezijoje ieško muzikos bet kokia kaina. Šis muzikinis ritmas yra Jasmanto stiprybė. Skaitant eilėraščius, jie visuomet skamba ritmiškai, nes pati kalba yra ritmiška savo natūralia tarsena. Svarbiausia yra vaizdus tinkamai sugrupuoti, kad jie pasižymėtų pa-

VALYMAS

KILIMAI, APMUŠTI BALDAI valomi. Kambariai plaunami ir dažomi. J. RUDIS Tel. CLiffside 4-1050

10%, 20%, 30% pigiau mokėsite už apdraudą nuo ugnies ir automobilio pas

FRANK ZAPOLIS 3208 1/2 West 95th Street, Chicago, Illinois, 60642 Tel. GA 4-8654 ir GR 6-4339

LEO'S SINCLAIR SERVICE LEONAS FRANCKUS, Sav. Stabdžiai, Sankabos, Transmisijos Tune-ups ir Motorų remontas 5759 So. Western Avenue Kampas 53th Street Telefonas PROspect 8-9533

TINKAMI ROBAI TEIKIA GERĄ SAVIJAUTĄ Tokius rūbus vyrams ir moterims parūpina geriausiose "Simpson Clothes" siuvyklose JONAS H. AKŠYS 2551 W. 71 St., Chicago, Ill., 60629 Tel. 925-5179 Atsada vakarais nuo 7 iki 10 v. v., šėit nuo 9 v. ryto iki 6 v. vakaro. Trečiadi. ir sekmadi. uždaryta.

RINOS IR NUTEKAMIEJI VAMZDŽIAI Ekspertiškai uždėdam naujus ir tai some senus. Pilnai apdraudę. Dar bas garantuojame. A. ABALL ROOFING CO. LA 1-6047 arba RO 2-8779

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ ir kitus kraštus.

P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Chicago Ill. 60632 Tel. YA 7-5980

MOVING R. SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli. Miesto leidimai ir pilna apdrauda. 2047 W. 67 PL. WA 5-8063

prastumu ir intymumu ir paliečių žmogaus dvasios gliausias stygas. A. Jasmanto poezija pasižymi savo vaizdų paprastumu ir nuosirdumu ir švelniu susilietimu su amžinybe. Tokia poezija nemiršta. Kol žmogaus dvasia virpa tarp laiko ir amžinybės, šio virpėjimo išraiška — poezija taip pat tvėria amžinai ir liudija jos įkvėpėją.

Veltui tavo mintys į svetur keliauja.
Saulė, nors šviesiausia, bus svetur tamsi.
Čia brangiau už auksą juodos žemės saują,
Nes kiekvieno dulkėj čia tu pats esi.

— K. Inčūra

CIRCUIT T.V. & RADIO (LIETUVIAI) Sav. DAN LIUTIKAS TaisyMAS yra mūsų SEPECIALYBĖ. VISŲ GAMYBOS GREITAS patarnavimas • GARANTUOJA • KREDITAS 2412 WEST 71ST ST. CHICAGO, ILL. 60629. TEL.: 471-2446

DABAR GERIAUSIAS LAIKAS ĮRENGTI TVORAS JŲSŲ NAMŲ PUOSNUMUI IR ŠEIMOS SAUGUMUI.

Įrengiame tvoras, duris, langus, stogelius, tureklus ir kitus įvairaus metalo, plastikos ir stiklo gaminius jūsų namų pagerinimui ir papuošimui.

KOSTAS BUTKUS Telefonai: LUDlow 5-6291, bet kuriuo laiku, PROspect 8-2781 rytais ir vakarais.

SUSTOKIT, APŽIURĖKIT — MŪSŲ METINĮ IŠPARDAVIMĄ

STEIN TEXTILE CO.

Didelis užuolaidų skyrius, kuriame galite savo langams pasirinkti urminėmis kainomis iš tūkstančių įvairių užuolaidoms dekoratyvinių medžiagų, ne iš mažų pavyzdžių, bet iš didelių ritimų: damasko, brokado, "boucle's", "fiberglass". Jei jūs nemokate siūti, mes jums jas pagaminsim.

PIRKŠIT NEBRANGIAI IR GAUSIT DOVANĄ.

Stein Textile bendrovė yra pirmoji, kuri parūpina vilnonių, šilkos, nylosos, taffetą, aksomo, angliečių medžiagų paltams ir kostiumams siuntimui artimiesiems į Lietuvą ir tolimąjį Sibirą už žemas kainas.

616 W. Roosevelt Rd., Chicago 7, Ill., HA 7-3737 Atsada kasdien ir sekm. 9:15 r. iki 5:30 vak. Pirmadi. uždaryta. Nemokama vieta mašinoms už kampo į šiaurę Jefferson St. Chernin's aikštėje

Kas tik turi gerą skonį, Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI FURNITURE CENTER, INC. MARQUETTE PK., 6211 S. Western PROsp. 8-5875 Vedėjas J. LIEPONIS Pirmadi., ketvirtadi. ir penktadi. nuo 9 iki 9:30. Kitom dienom nuo 9 iki 6 val. vak. Sekmadieniais atsada nuo 12 val. iki 5 val. p.p.

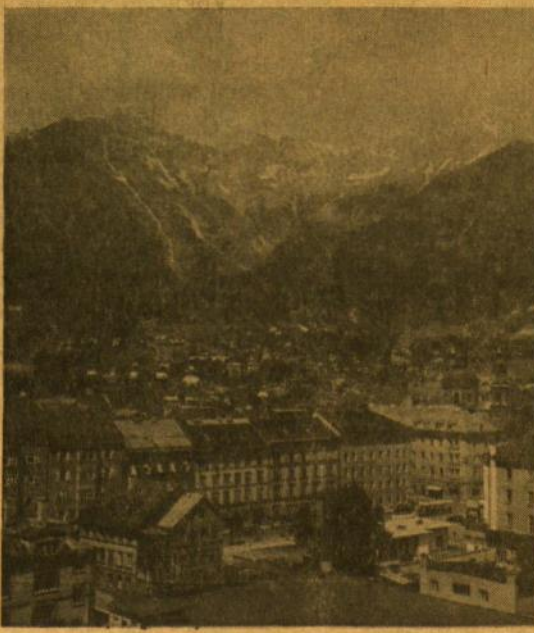
tas ir prancūzų sušaudytas. Specialiame pastate yra vieno Muencheno menininko tapytas panoraminis paveikslas, kuriame pavaizduotas lemiamas mūšis su Napoleono kariuomene netoli Innsbrucko.

Muziejuose yra daug istorinių ir meniškų eksponatų iš garsios Tirolio praeities. Vasarą čia galima pasigėrėti ir susipažinti su tiroliečių muzika, dainomis ir tautiniais šokais kasdien ruošiamuos, taip vadinamuos, "Tirolio vakarus".

Vatikano globoje esanti rokoko stiliaus Wilten bazilika žavi meniškais altoriais.

Innsbruckas turi ir naujų laikų įdomybių. Tai šio miesto lyniniai keltuvai į kalnus. Vienas iš išspūdingiausių yra Nordkette. Į jo vagonuką įsėdęs, per 15 minučių pakylai beveik 3,000 pėdų ir sustoji Hungerburge prie stačios kalno sienos. Pažvelgi į apačią. Per žalsvos spalvos dulkių sluoksnį matai, kaip ant delno, visą miestą su bokštais, stogais, matai kaspinu tekančią Inn upę. Pakelk akis aukštyn... Ir nustembi! Aplinkinių, išdidžių kalnų sniego karūnomis pasipuošusios viršūnės, rodos, arti, kad gali rankomis jas paliesti. Vienoje vietoje baltuoja olimpi-

nis miestukas, kuriame čia gyveno 1964 m. sportininkai. Vėl kyli aukštyn, aukštyn ir daugiau kaip 6,000 pėdų aukštyje prie Se-

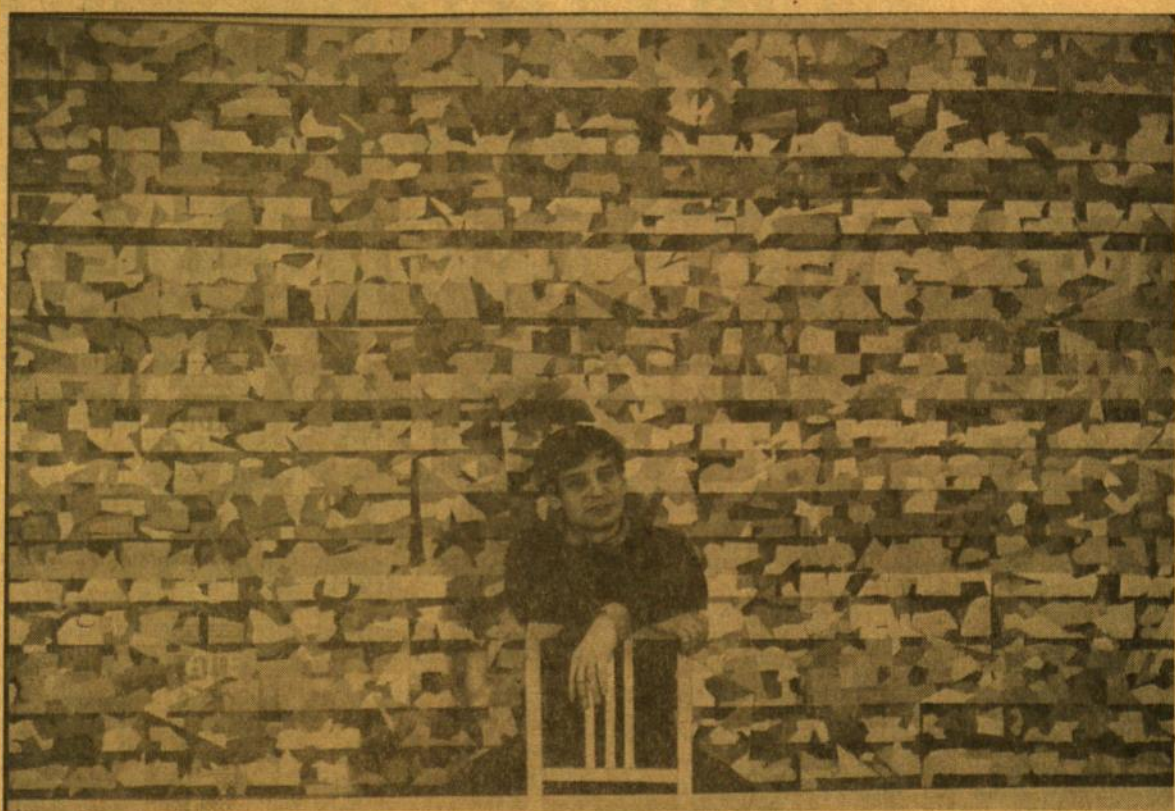

Prie Innsbrucko didingai atrodė Nordkette kalnai, kylą statmenai kaip siena.

egrube pasieki vidurinį kalnų ruožą dar su vienu kitu medeliu, o kai pasieki Hafelerskar stotį, tai ten tik plikos uolos ir jau beveik pati kalno viršūnė. Tai yra beveik 8,000 pėdų aukštis. Palypėjęs į pačią kalno viršūnę, regėsi plačiausius horizontus, stebėdamasis, kad jau kai kurių gretimų kalnų viršūnės glosto debesys. Iš čia pats Innsbruckas atrodo toks mažas, mažas...

O tas šiandieninis Innsbruckas vis dėlto didingas ir be imperatorių ir didikų globos. Nors karo metu pergyvenęs 22 bombardavimus iš iėktuvų, bet jau yra beveik užgydęs visas padarytas žaizdas. Senamiestis tuvo nenukentėjęs, bet smūgius daugiau juto naujoji miesto dalis. Subombarduota geležinkelio stotis dabar ne tik atstatyta, bet ir išpuošta meniškais piešiniais. Vasarą miestas ir apylinkės perpildytos turistais. Ypač miestas yra namėgtas britų turistų, kurie yra tolerantiški kartais jų pasireiškiančiam ekscentriškumui. Žiemą Innsbruckas yra didelis žiemos sporto centras, turintis tam sportui visus reikalingus modernius įrengimus. Todėl 1964 m. jame ir buvo Pasaulinė žiemos sporto olimpiada.

Pabaiga

Dail. Kestutis Zapkus prie savo paveikslo "Pridengtas kontrapunktas" (aliejus, 1964)

BRANGAKMENIAI VIETOJ LAPIJOS

Akimirkos iš Kęstučio Zapkaus parodos Chicagoje

Naujausi Kęstučio Zapkaus darbai K. Kazimir galerijoje, 156 East Ontario St., Chicagoje, yra kur kas komplikuočiau, bet daugiau apvaldyti, nei ankščiau matyti jo tapiniai. Dauguma žiūrovų, esu tikras, šių paveikslių nesupras, nemokės džiaugtis jų vaizdiniu vitališku, ir manau, kad apkaltins šį ryškų dailininką pasidavimu dabartinio "Po ir Op Art" įtakai. Tai būtų netikslu.

Dabartinio "Pop ir Op" meno srovė sąmoningai neigia objekto emocionalią reikšmę, bet ne jo dviprasmiškumą — objektas tapinys, kaip skutimosi peiliukas ar optinė iliuzija, ir objektas, kuris yra vartojamas ar matomas gamtoje, į kurį reaguojama taip, kaip kiekvienas asmuo, ji gyvenimiškai yra supratęs. Ši meno srovė atsisako "grožio" sąvokos, nes viskas, kas yra gyvenimiška, kas sugalvota, jei nutapyta ar sulipdyta, yra meniška.

Zapkus domisi tik viena "Pop ir Op" meno srovės sąvoka — jos tematikos neutralumu. Dabartinės jo formos daug kam puotesnės, neprimena ankstesnės augmenijos. Dabar akį traukia daug šaltesni kristalo ar akmenų junginiai, kurie, kaip objektai, gali atrodyti tarsi ne-reikšmingi — nei gražūs, nei negražūs. Bet kai dailininkas jiems įkvepia gyvybę spalva, jų reikšmė yra neabejotina ir tikslu.

Prieš ketverius metus Zapkus tapė daugybes besigiminiujan-

BERN. PRAPUOLENIS

čių organinių formų ir jas sujungė keliomis stipriomis linijomis ar pūviomis. (Kompozicija su dviem pusutuliais 1962.) Dabar tu pagrindinių linijų atsiskaido dėl paveiklo motyvinės organizacijos ir kompaktiškumo — žvaigždės, kvadratai (viena tapinys net 60), rutuliai ir deimantai. Todėl dabartiniai paveikslai, kaip "Camouflage", "Conga", "Disintegrating Equilibrium" ar Chicago Meno institute "Poly Unsaturated" nustoja siužeto — nėra nė vienos

25 METAI DR. POVILO REKLAČIO LITUANISTIKOS ARCHYVUI

(Atkelta iš 2 psl.)

bančio St. Severin bažnyčioje Paryžiuje.

Iš rankraščių, kurių dr. Reklaičio archyve yra 115 grupių, randame kai kuriuos rankraščius iš 19 ir net 18 amžiaus, studijinę medžiagą meno istorijai tirti, lietuvių išeivių adresų, pagaliau, paskirų asmenų (mokslininkų, menininkų ir kt.) dokumentaciją. Iš pernai įgytų reikia paminėti penkis Vydūno laiškus ir jų tarpe jo žodį lietuvių tautai, parašytą kelias dienas prieš mirtį. Taip pat pernai pavyko įgyti prof. dr. Viliaus

Mažosios Lietuvos lietuvių šventadienio drabužiuose. Spalvota litografija iš Kretschmerio veikalo. Originalas dr. P. Reklaičio Lituanistikos archyve, Vokietijoje.

paveikslė dalies, svarbesnės už kitą. Šiuose darbuose išryškėja kompozicinis ir spalvinis ryšumas, kurie priverčia akį nuolat judėti besikaitaliojančiuose formų junginiuose ir jų detalėse panašiai kaip dvilinktonės muzikos "eilės" nuolatinėje variacijoje.

Manau, kad su pastaraisiais darbais dailininkas padarė labai didelį šuolį dabartinės meno srovės priekiu. Spalviniu atžvilgiu Zapkus dar subriliantiškėjo, kiekvieną paveikslą paverdamas brangakmenių deriniais. Paroda K. Kazimir galerijoje uždaryma birželio 18 d.

Gaigalaičio (1870—1945) archyvo fragmentą. Įdomus radinys, tai senas, ranka rašytas, mokslinis darbas apie Druskininkų kurortą — Antonius Hryniewicz "O wodzie Mineralnej Druskenickiej" (1841 m. su rusų cenzūros Vilniuje antspauda).

Rinkinio talkininkai iš šios ir kitos geležinės uždangos pusės

Tai tik dalis duomenų apie dr. Reklaičio (jo adresas: 355 Marburg, Universitaetstr. 29, W. Germany) privatų Lituanistikos Archyvą. Tenka stebėtis mokslininko kruopštumu, kantrybe, pasidžiaugti jo pamėgimu tyrinėti svarbias lietuvių kultūros sritis bei sugebėjimu atrasti ateičiai svarbius leidinius, rankraščius, žemėlapius ir kt.

Savo ruožtu, jis pats dėkingas kai kuriems asmenims bei organizacijoms, kurie praturtino jo archyvo rinkinius. 1964 m. daugiausia archyvui padovanojo ar perleido įvairių vertingų objektų: maj. Pr. Gudelis (Lemberg, V. Vokietija), grafikas Z. Mikšys (Paryžius) ir ELTOS d-ja Reutlingene, Vokietijoje. Kiti talkininkai V. Vokietijoje: ponis C. Meyer - Rasch (Celle), dr. H. Weiss (Marburg), dail. Juris Soikans (Muenster), dr. Namsons (Koenigstein), prof. dr. Z. Ivinskis (Bonn), mok. F. Skėrys (Mannheim - Friedrichsfeld), E. Simonaitis (Hemsbach), dail. A. Krivickas (Huettenfeld), A. Gruenbaum (Miunchenas), p-lė R. von Joeden (Braunschweig), dr. J. Bračas (Hannover), Tėvas A. Bernatoniš, OFM (Dieburg), I. Smigelskis (Heuchelheim), kitur Europoje — Nidos leidykla Londone, kun. dr. P. Jatulis (Roma) ir J. Lingis (Stockholm), inž. arch. J. Iwianski (Pozna-

KAI SVETIMOJI ŽEMĖ MAITINA IR UGDO

(Atkelta iš 3 psl.)

latos stebėjęs visą bokštą (o ne tik jo viršūnę už kalno) ir kad nebūtų pamatęs prie jo besibastantį žmogų, ar kad nebuvo jokių tvorų ar ženklų, perspėjančių, kad čia pavojaus zona, ir t. t. Perdaug jau patogiai viskas Almeno tikslams susidėjo.

Iš kitos pusės, poetinė ir metaforinė plotmė minčių ir vaizdų supynimas yra labai tikslus ir giliai prasmingas. Pačiojo ciklo pradžioj pasakotojui kyla mintis, kad šitoj plačioj prerijoj laikas yra reliatyvi sąvoka, o absoliutinė tikrovė yra tik amžinybė ir mirtis:

...nes kai pajunti griežtą nukirtimą gyvybės, kai pajunti tai taip, lyg tai galėtų būti tavoji, jauti tada ir amžinumą visko, tą paprastą faktą, kad sausos smilgos šnabzdės taip pat, visai taip pat, kada ir tu ir jis jau būsite po jom...

Paskui Hanco pasakojimuose visą periją palengva pripildo amžina saulė, kai tuo tarpu žmonės ten gano bandas, kovoją tarp savęs dėl iliuzijų ir miršta. Ir tada saulė staiga sprogs ta meksikiečio akyse, kai karštas švinas pasipila jo galvoj: "saulė sueižėjo į tūkstančius degančių, besisukančių ir gėstančių žiežirbų". Sueižėjo, ir uždegė visą dangų virš Johnsono galvos, kai šis, atrodo, visą amžinybę bėga per dykumą: "Ji sustingusi ten viršų, tiesiai virš jo, ne viena, bet tūkstantis saulių, prasišviesusių pragaro žiotys, pripildžiusios erdvę ir dangų ugnim". Ir pagaliau iš tikro su tūkstančio saulių šviesa sprogs atominė bomba, per dalelytę sekundės sunaikindama Johnsono gyvybę, kai tuo tarpu majoras J. Černickas, stebintis bandymą, nori žiūrėti: "į pačią bombos širdį tą pačią sekundės skeveldrą, kai gims ir mirs milijardai neutronų generacijų ir suaižės uranijaus atomai, paleisdami jėgą, sukaupią tris milijardų metų..."

Milijardai elektronų generacijų, milijardai žmonių generacijų — koks skirtumas? Žmogus svajuoja iliuzinio laiko rėmuose, dėl tų svajonių žudo, bet amžiams lieka tik jo nusikaltimas. Ir mirtis.

*

Almeno kalba nėra sodri ir turtinga, kaip, sakykim, Katiliškio. Jinai sausoka, kartais kiek nerangus, gal dėl to, kad už lietuviškų žodžių jaučiasi anglų kalbos semantika, net kartais ir

nė), be to, dar bičiuliai Vilniuje ir Kaune.

JAV-se gyvenantiems dr. P. Reklaitis ypatingai dėkoja red. Z. Raulinaičiui (Brooklyn), Tėvui V. Gidžiūnui, OFM (Brooklyn), red. P. Čepėnui (Chicago), Terra leidyklai Chicagoje, dr. inž. J. Gimbutui (Boston) ir Lietuvių Enciklopedijos leidyklai (Boston).

išsireiškimai. Tuo atžvilgiu jam dar tenka mokintis, tobulinti savy lietuviško žodžio jėgą, ir tuo pat metu gal palengva vaduotis nuo studentiško rupiai humoristinio žargono liekanų, nes jis perdaug ribotas ir Almeno idėjų ir jo talentų pakelti negali. O jo talentas yra didelis, ir jis yra dvasiniai laisvo žmogaus rankose, ir užtat galima iš Almeno ateity tikėtis labai įdomių dalykų.

AUKŠTO KRAUJO SPAUDIMO

priežastis dažnai yra nervingumas

Dr. R. Czaplicki

Daugeliu atvejų aukštas kraujo spaudimas yra nenormalios nervų funkcijos pasekmė, o tai dažnai galima atitaisyti.

Mes galėsime geriausiai suprasti kraujo spaudimą, jei galvosime taip. Kraujo spaudimas parodo, kaip nuo įtempimo, kuris randasi kūno kraujagyslėse, o tai savo ruožtu priklauso nuo gyslių įtempimo, ar atsipalaidavimo. Todėl, kai kraujagyslės, ypač arterijos, yra susiaurėjusios arba dalinai užakudintos, įtempimas arba kraujo spaudimas, žinoma, bus aukštesnis nei normalus. Bet, kai kraujagyslės yra normalios, ir atviroi iki tam tikro laipsnio, kraujo spaudimas bus normalus.

Nervų sistema yra labai svarbi kraujo spaudimo reguliavime todėl, kad daug nervų eina iš nugarakaulio per visą kūną į kraujagysles ir nuo tų nervų padėties parina, ar gyslos bus įtemptos ar atsipalaidavusios, ar kraujo spaudimas bus aukštas ar žemas. Kokie nors nenormalumai nugarakaulyje gali dažnai erzinti nervus, einančius į kraujagysles ir tuo būdu kraujo spaudimas gali pakilti. Šios rūšies kylančių nuo nervų, aukštas kraujo spaudimas dažnai gali būti grąžintas į normalų padėti pašalinus nenormalumus nugarakaulyje ir tuo būdu atsipalaidavus nuo įtempimo.

Šis straipsnelis yra vienas iš serijos pamokymų apie sveikatą iš SOUTHWEST CHIROPRACTIC CLINIC, 2739 W. 55th St., tel. 476-3422. Dr. M. J. Pohunek, Dr. R. Czaplicki ir Dr. D. J. McCarthy. (sk.)

...mes atrandame, kad Leopill's daugiau pagelbsti, negu kitos pilulės, kurias iki šiol vartojome. Jau su virš

50 METŲ

Plačiai žinomos Leopill's reguliuoja medžiagų apykaitos virškinimą ir vidurių užkietėjimą. Sveikos ir patikimos iš augalų pagamintos padeda kopenimui ir tulžiai normaliai veikti. 50 už \$1.00 arba 250 už \$4.00. Jūsų negalima savo vaistinėje tai užsakyti. R. S. JONATIS, R. PH. 2735 W. 43rd St., CHICAGO, ILL., 60632.

LEOPILL'S

Garantuojame už gerą veikimą, jei nebūsite patenkinti sugrąžinsime pinigų. Gydytojų rekomenduojama.

Užsakymas. Aš norėčiau gauti Leopilla ir įdeu \$1.00 už 50 pilulių (arba \$4.00 už 250).

Vardas, pavardė Gatvė Miestas Valstija

Skelbkitės "Drauge"

Automobilio nelaimės atveju skambinkite (In case of accident, call)

COUNTRY AUTO REBUILDERS

G R 6 - 7777 24 hour towing service

Karoerijos taisymas, stabdžiai, motorai, tepimas ir smulkūs pataisymai.

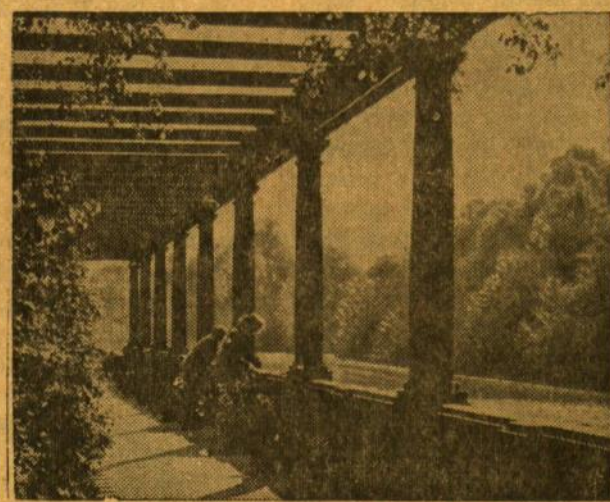
BODY AND FENDER WORK

PAINTING, MECHANICAL REPAIR

2423 W. 59th St., Chicago, Ill., 60629

Savininkas — MIKAS CESAS

Vasarą Vokietijoje su LUFTHANSA

BAD PYRMONT

Lufthansa skrenda į Vokietiją greitai, patogiai ir drauge ekonomiškai.

Be sustojimų skridimas iš Chicago į Frankfurtą suteiks jums daug malonumo. Ten ir atgal skridimas ekonomijos klase pagal 14-21 dienos tarifą kainuos jums tik \$454.80. Patogus dalimis mokėjimo planas padarys jums kelionės pabaigą lengvesnę.

Į tai įeina ir gerai žinomas "Lufthansa" pakrovimas į lėktuvą. Užsakykite vietas per savo kelionių biurą.

Vienintelis be sustojimų skridimas tarp CHICAGO ir FRANKFURTO ir atgal.

4½%

5%

current dividend on investment bonus
4½% DIVIDENDU MOKAMA PAGAL VISAS TAUPYMO SĄSKAITAS. Už 1 metų investavimo bonus mokama 4½% dividendų kas pusmetį ir dar išmokame po ½% už kiekvienus metus, 4 metams praėjus.
BRIGHTON SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4071 ARCHER AVENUE, CHICAGO 32, ILLINOIS

Valandos: Pirmadi., Antradi., Penkt. ir Šeštadi. 9 v. r. — 4:30 p. p. Trečiadi. uždaryta; Ketvirtadi. 9 v. r. — 8 v. v.

FRANK'S T. V. & RADIO, Inc.

3240 S. HALSTED ST.

Tel.: CA 5-7252

DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIZIJOS RADIO, STEREO APARATŲ. PARDAVIMAS IR TAISYMAS ORO VESINTUVAI — AIR CONDITIONING

SKIP'S Self Service LIQUOR STORE

5515 SO. DAMEN AVE. ALL PHONES WA 5-8202

JUNE — BIRŽELIO 3, 4, 5 D. D.

MONNET THREE STAR COGNAC Fifth \$5.49

DUJARDIN V.S.O.P. IMPORTED

GERMAN BRANDY Fifth \$5.29

COUSENIER THREE STAR COGNAC Fifth 3.98

GRAIN ALCOHOL 190 Proof U.S.P. Fifth \$4.89

RICCADONNA VERMOUTH IMPORTED

Dry or Sweet 30 oz. Bottle \$1.29

MONASTERY LIME, ORANGE, WILD CHERRY or

CHOCOLATE FLAVORED VODKA Fifth \$2.98

COEUR DE FRANCE BLACKBERRY, CHERRY

or APRICOT IMPORTED LIQUEUR Fifth \$2.79

LEMON ICE LIQUEUR Fifth \$3.79

BUDWEISER BEER 2-6 Paks \$1.98

MILLER'S HIGH LIFE BEER

Case of 12-12 oz. Throw Away Bottles \$1.79

Skaitykite ir platinkite dienr. Draugą.

MIKALOJUS RADVILA JUODASIS

400 metų mirties sukaktį minint

J. DAINAUSKAS

Lygiai prieš keturis šimtus metų, 1565 m. gegužės 29 d., vos 50 metų amžiaus tesulaukęs, mirė Vilniuje — Lukiškėse Lietuvos kancleris ir Vilniaus kunigaikštis Mikalojus Radvila, vadinamas Juoduoju. Tai karalienės Barboros, Lietuvos valdovo Žigimanto Augusto žmonos, pusbrolio, Lietuvos kanclerio (šiandieninė terminologija kalbant, ministerio pirmininku) Radvila Juodasis buvo nuo 1550 metų, t. y. net 15 metų vadovavo tuometinės Lietuvos valstybės politikai. Vilniaus vaivada jis buvo nuo 1561 m., tarp kita ko 1561–63 m. valdydamas dar Kauno seniūniją, o nuo 1561 m. buvo ir Livonijos vietininkas. Paskutiniajame savo gyvenimo dešimtmetyje Radvila Juodasis buvo faktinis Lietuvos valstybės valdovas ir, kas svarbiausia, josios nepriklausomybės stipriausias gynėjas laimais.

Vadovaudamas Lietuvos valstybinei politikai, Radvila Juodasis visų pirma siekė pastoti kelią tuometinės Maskvos kunigaikštijos valdovo Jono IV, Ziauriojo, užmačioms. Jonas Ziaurasis, tada pasiskelbęs Maskvos caru, veržėsi užgrobti Lietuvos rytinio pakraščio žemes. Radvila Juodasis pats asmeniškai net du kartus lankėsi Austrijoje, informuodamas Vokietijos imperijos valdovus apie kylančią Maskvos stiprėjimo pavojų ne tik Lietuvai, bet ir visai Europai. Deja, ir ano laiko Vakarų valdovai labiau domėjosi artimesniais ryšiais su nauja, kylančia Rytų galybe, o ne Lietuva, kuri tiek amžiu buvo sugebėjusi būti pavojinga ypač vokiečių ekspansijai ir Rytus Lietuvai vienai tada teko kovoti su Maskva, negavus jokios pagalbos iš Vakarų. Radvila Juodasis tada pats vienas sukoncentravo savo dėmesį į kovą prieš karinę ir politinę Maskvos ekspansiją ir Vakarų. Spiridamas prieš Maskvą rytuose, negalėjo vakaruose atgauti Lietuvai Nemuno žiočių, nors tuo labai siejojo. Ypačiai daug pastangų Radvila Juodasis padėjo, neleidamas Jonui Ziauriam įsigalėti Livonijos ordino žemėse. Nežiūrint Žigimanto Augusto svyravimų, Lietuvos bajorų nenoro paremti Radvilos Juodojo pastangas mokesčiais, nežiūrint net Lenkijos opozicijos, Radvila Juodasis Lietuvos kariuomenės ir kelių sutarčių pagalba pasiekė to, kad 1561 metais Livonija įsijungė į Lietuvos valstybę, nežiūrint, kad nuo 1954 m., susilpnėjęs Livonijos ordonui, jo žemėse, iš savo valdovų, buvo bepradėjęs šeiminkauti Jonas Ziaurasis. Tada Radvilos Juodojo pastangų dėka Maskva dar buvo nustumta atgal į rytus.

To laiko Lietuvos valstybė, formaliai per valdovą asmenį, buvo „asmeninėje sąjungoje“ su Lenkija, kuri nuo Jogailos laikų įvairiausiomis priemonėmis vis stengėsi Lietuvą ne tik suriši su savimi, bet ir ją įtraukti į Lenkijos valstybę, ją sušaidyti ir paversti tik Lenkijos provincija. Žigimanto Augusto laikais lenkai itin buvo sustiprinę šias pastangas. Prasidėjus Lietuvos karui su Maskva dėl Livonijos, lenkai dar labiau didindami spaudimą suriši Lietuvą su Lenkija į vieną valstybę. 1563–64 m. derybose dėl tokios unijos Lietuvos delegacijai Varšuvos seime vadovavo Radvila Juodasis, pasireikšdamas ten kaip karštas Lietuvos nepriklausomybės gynėjas. I lenkų reikalavimus pavesti karaliui spręsti Lietuvos įsijungimo į Lenkiją klausimą Radvila Juodasis atsakė, jog karalius neturįs teisės to daryti, gi

jis, Radvila Juodasis, greičiau duosiąs nukirsti savo ranką, nei pasirašysiąs po bet kokia sutartimi, skriaudžiančia Lietuvą. Jis net buvo pagrasinęs kreiptis pagalbos prieš lenkus kunigaikštis Mikalojus Radvila, į kitas valstybes, pagrasinęs galimybe dėtis į sąjungą su kitomis valstybėmis. Pasitraukdamas su visa Lietuvos delegacija iš Varšuvos seimo, Radvila Juodasis pareiškė, jog jis greičiau mirsias, negu sutiksias su lenkų siūlomos unijos sutarties projektu.

Nepasisekus lenkams su unijinėm užmačiom, jie ir toliau nesiliovė veikti prieš Lietuvą bei josios savarankiškumą. Lenkų rašytojas Ožechovskis paskelbė piktą pamfletą, šmeižiantį lietuvius. Radvilo Juodojo įtakojė, spėjama, kad tuometinis Vilniaus vaitas Rotundus (Augustinas Mieleckis), atsakė lietuvių garbę ginančiu leidiniu „Lenko pasikalbėjimas su lietuviu“. Gudrus diplomatas, gerai pramantis lenkų užmačias, nepraleido nei vienos progos užkirsti tiems kėslams kelią.

Radvila Juodasis tuometinės Lietuvos viešajame gyvenime suvaidino taipgi originalų vaidmenį: jis buvo vienas Lietuvos reformacijos rėmėjų ir šalininkų. Bet ir šioje plotmėje jis visų pirma žiūrėjo vien Lietuvos valstybės interesus. Lenkų prof. S. Kot, vienas geriausių Lietuvos reformacijos žinovų, savo 1953 m. viename leidinyje (La réforme dans le Grand Duché de Lithuanie) rašo, jog kada 1565 m. miręs Radvila, tai Lenkijos kalvinistai atsiduso, nes tai jis (Radvila Juodasis), kuris skyręs Lietuvą nuo Lenkijos, kaip šitaip rašė vienas to laiko šveicarų reformatų.

Senosios Lietuvos valstybės gyvenime Radvila Juodasis buvo vienas iš pačių žymiausių Lietuvos kanclerių. Buvo duomenų, jog jis, jei Žigimantas Augustas būtų miręs, Radvilai Juodajam dar gyvam esant, Radvila būtų likęs Lietuvos Didžiojo Kunigaikščiu. To kaip tik labiausiai bijojo lenkai, kurie jo ypač nekenė už kietą Lietuvos reikalų gynimą. Tai atspindi nors ir negausiuose lenkų raštuose apie Radvilą. Tuo labiau mes istorijoje turime išskirti Radvilo Juodojo asmenį ir jo kovas dėl Lietuvos valstybės savarankumo.

ST. ZABRODSKAS MIESTO IR NAMŲ STATYMO KONTRAKTORIUS

Atlieka remontą, perstatymą ir namų statybų darbus, cemento darbus, elektros įrengimus ir kt. Išdėna reikalingus leidimus, iš miesto valdybos namų statymui, pertvarkymui ar remontavimui.

Visas darbas yra garantuotas ir apdrauotas.

2040 West 52nd Street,
Tel. PR. 8-7887
CHICAGO, ILL. 60609

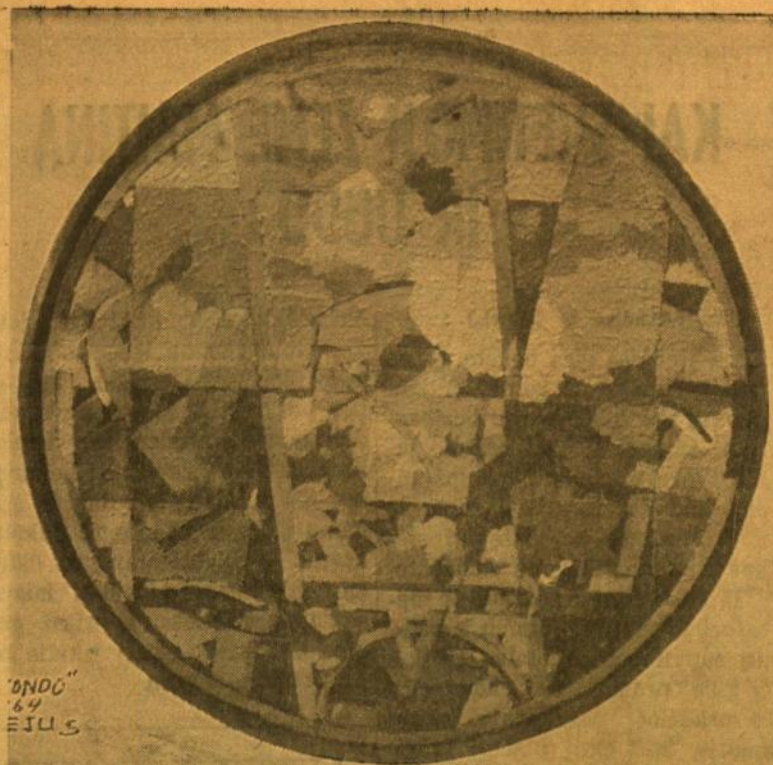
MARQUETTE PHOTO SUPPLY

REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS

Daug sutapysite perkami čia įvairių filmų foto aparatus ir jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis Kalėdoms. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atdara pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.

3314 West 63rd Street
Chicago 29, Illinois
Tel. PR 6-8998

To laiko Lietuvos valstybė, formaliai per valdovą asmenį, buvo „asmeninėje sąjungoje“ su Lenkija, kuri nuo Jogailos laikų įvairiausiomis priemonėmis vis stengėsi Lietuvą ne tik suriši su savimi, bet ir ją įtraukti į Lenkijos valstybę, ją sušaidyti ir paversti tik Lenkijos provincija. Žigimanto Augusto laikais lenkai itin buvo sustiprinę šias pastangas. Prasidėjus Lietuvos karui su Maskva dėl Livonijos, lenkai dar labiau didindami spaudimą suriši Lietuvą su Lenkija į vieną valstybę. 1563–64 m. derybose dėl tokios unijos Lietuvos delegacijai Varšuvos seime vadovavo Radvila Juodasis, pasireikšdamas ten kaip karštas Lietuvos nepriklausomybės gynėjas. I lenkų reikalavimus pavesti karaliui spręsti Lietuvos įsijungimo į Lenkiją klausimą Radvila Juodasis atsakė, jog karalius neturįs teisės to daryti, gi

Kęstutis Zapkus

Mažasis tondo (aliejus, 1964)

Kaip žalojamas senasis Vilnius

Vilniaus „Literatūros ir Meno“ (nr. 20) savaitraštyje inž. arch. J. Glemža pateikė duomenų apie Vilniuje savotiškai vykdomą kultūros paminklų apsaugą ir ypatingai apie Vilniaus senamiesčio rekonstrukciją. J. Glemža patvirtina, kad architektūrinių paminklų (sovietiniu terminu tariant) — bažnyčių rekonstrukcija reiškia bažnyčių pavertimą sandėliais, paveikslų salėmis, muziejais ir pan. Jau anksčiau skelbta, kad Šv. Kazimiero bažnyčia buvo paversta Vilniaus ateistiniu muziejumi. Dabar paaiškėjo, kad Pranciškonų vienuolyne numatyta įrengti Lietuvos Architektų sąjungos patalpas ir... turistinį viešbutį. Bernardinų bažnyčia atsidūrusi visai blogoje būklėje ir dabar siūloma joje įrengti šalia esančio Dailės instituto nuolatinę studentų darbų parodą. Pagal Glemžą, būtų atliekamas „svarbus visuomenės estetinio auklėjimo darbas, Vilniuje atsirastų dar vienas meno židinys...“ Pagaliau, Šv. Jono bažnyčia yra perėjusi savo „istorinio“ šeiminkinko — Vilniaus universiteto žinion.

J. Glemža ta proga iškelia visą eilę Vilniaus senamiesčio sužalojimo, sudarkymo faktų. Nors esąs senamiesčio rekonstrukcijos projektas, bet, Glemžos nuomone, jį vykdant vis tebestovima vietoje. Minėtą projektą buvo patvirtinusi Ministrų Taryba, bet, kaip dabar paaiškėjo, prieš keletą metų buvo gerokai apgadinta ir sužalota iš 18 amž. išlikusi vertinga Arklių, Biržų ir Čaikovskio gatvių sankryža, nugriauta visa eilė gyvenamųjų namų. Kai kur su architektūriniais paminklais neatsakingai elgiasi ir patys projektuotojai. Pavyzdžiui, daržovių parduotuvėje Gorkio (buv. Didžiojoje) g. 10 nr. prieš porą metų buvo išlaužti 16 amž. skliautai ir suprojektuotas tariamai modernūs interjeras, kuris nedaras garbės autoriui. Vėl neseniai buvo išgriauta dalis Vilniaus miesto gynybinės sienos. „Aušros“ kino teatre (netoli geležinkelio stoties) fasade buvo apnaikintos šaudymo ambrazūros, nes... jos kliudė kino reklamai įrengti. J. Glemža pasipiktinęs klausia: ar nebausti šio prasižengimo kaltininkai?

MARQUETTE PARKE .. AMERIKOS LIETUVIŲ SOSTINĖJE

Taupykite savo pinigus pas mus. O jeigu jau esate pasirošę įsigyti savo namus ir norite gauti paskolą, tai imkite ją Marquette Parke — Amerikos Lietuvių sostinėje, Chicago Savings and Loan bendrovėje, kur visada gausite teisingą patarnavimą, pelningą dividendą ir apdraustą savo santaupų saugumą.

Chicago Savings bendrovė jau 40 metų teikia įvairius finansinius patarnavimus šio didmiesčio ir jo apylinkių lietuviams. Tūkstančiai pasinaudoja jos patarnavimais. Kviečiame jais pasinaudoti ir Jus.

Mes nesiveržiame tapti pačia didžiausia įstaiga, bet stengiamės visuomet teikti geriausius patarnavimus mūsų taupymo ir skolinimo nariams ir visada siekiame finansinės stiprybės. Šios bendrovės vadovybė ir šiandien tęsia tą pačią atsargią, protinę pinigų administravimo politiką, kuri apsaugo Jūsų santaupas ir neša Jums gerus dividendus.

HANDY HOURS

Monday 12:00 P.M.-8:00 P.M.
Tuesday 9:00 A.M.-4:00 P.M.
Wednesday .. Closed All Day
Thursday 9:00 A.M.-8:00 P.M.
Friday 9:00 A.M.-8:00 P.M.
Saturday 9:00 A.M.-12:30 P.M.

Chicago Savings

6245 So. Western Ave. Chicago, Illinois 60636 GR 6-7575

FILMŲ ĮVAIRUMAI

STASĖ SEMENIENĖ

Maskaradas

Smarkiai išreklamuota komedija — drama (bent taip ji vadinama spaudoje ir plakatuose) „Masquerade“ yra niekuo neišsiskiriantis, eilinis amerikiečių filmas. Žiūrovų akį patraukia ir užintriguoja reklamuojami NKVD ir kitų kraštų policijos dalinių vardai, kad... jiems nedėkojama ir apsieita be jų pagalbos.

Veiksmas sukasi apie jauno įpėdinio pagrobimą. Remaulte, mišioke arabų karalystėje, pagrobiamas šeiko sūnus. 13-metis berniukas. Karališkoji žemė turtinga alyva. Prieš vaikui — princui tampant valdovu, regentas ketina tuos turtus perleisti rusams. O jie teisėtai turėtų atitekti britams. Įpinti įvairūs europiečiai — visi nei giami tipai.

Vaidalai nepaprastai gražūs bei idomi. Vaidyba stipri, kiek pats turinys leidžia. Aktoriai: Cliff Robertson, herojus, primenas garsų James Bond. Jack Hawkins, britų slapstasis agentas, stebina nelaukta vaidyba šiaip jau labai savo garbingoje aktoriaus karjeroje. Gražioji Marissa Mell, jaunas Christopher Witty ir kiti aktoriai dalyvauja šiame pilname nuotykių filme. Padorumo legonas klasifikuoja šį filmą suaugusiems ir jaunuoliams.

JAV filmas Cannes festivalyje

Šį mėnesį įvykusiame Cannes filmų festivalyje kritikų nuomonė, kaip barometras, svyravo JAV pristatyto filmo atžvilgiu. Ir tas nusiteikimas nepakilo aukščiau vidutinio klasifikavimo.

Daugelis žiūrovų filmą „The Collector“ labai susižavėjo, rasmadi jį jaudinančių bei originalių. Kiti gi, priešingai, jautė kad jis nepilnų lygsta tiems aukštiesiems standartams, kuriuos pasistatydino pats sau režisierius William Wyler savo ankstyvesniuose filmuose. Toji psichopatinė drama yra daugiau Alfred Hitchcock stiliaus, negu Wyler, kuris sukūrė tokius nemirtingus filmus, kaip: „The Best Years of Our Lives“, „Ben Hur“ ir „Roman Holiday“.

Kritikai labiausiai išgyrė porą jaunųjų aktorių, ryškiausiai išsiskyrusių savo charakteriais.

Čekoslovakai Cannes festivalyje

Čekoslovakai prisituntę į Cannes festivalį filmą „Obchod Na Korze“ kuriame liečia rasinius skirtumus bei karo nusikaltimus. Priedo už-

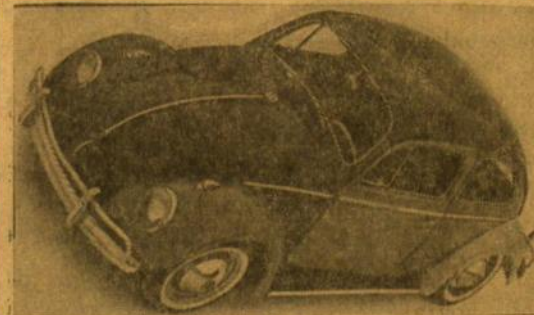
griebė ir Tokio olimpiadą su jos gražiaisiais vaidalais.

Tas filmas kritikų buvo labai išgirtas dėl bendro Jan Kadar ir El-

mar Kiof režisavimo. Tai jų aštuntas filmas, kartu surežisuotas.

Pagrindinę rolę turi 67 m. lenkų aktorė Ida Kaminska, prancūzų aktorės duklė. Filme ji vaidina senesnio amžiaus žydę krautuvininkę, kuri nesugeba susigyventi su ištrėmimo baisumais nacių okupacijos metu Čekoslovakijoje 1942 m.

VIETINIŲ IR IMPORTUOTŲ AUTOMOBILIŲ (Complete auto service) PILNAS TAISYMAS IR APARTNAVIMAS

ERWIN'S AUTO REPAIR, INC.
2218 West 69th Street, Tel. HE 4-6900
CHICAGO, ILLINOIS 60636

Mūsų erdviose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų moderniškų baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

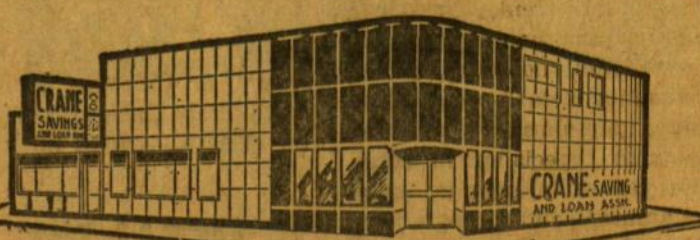
LIETUVIŲ ĮSTAIGA

ROOSEVELT FURNITURE CO.

F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS

2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711

Atdara pirmą ir ketvirtą, 9-9 val., antrą, trečią ir šeštadieniais nuo 9 iki 6 val. Sekmad. atdara nuo 11 iki 4:30 v. po pietų

CRANE SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION

B. B. PIETKIEWICZ, Prez.

2555 West 47th St. Tel. LAfayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING

4½%

Naujas aukštas dividendas mokamas už investavimą sąskaitas

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D. Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS:

ANTRAD. ir PENKT. 9 v. r. iki 5 v. v.
PIRMAD. ir KETV. 9 v. r. iki 9 v. v.
SESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. ... Trečiad. uždaryta

VANDER WAGEN

ANGLYS

SINCLAIR ALYVA

3605 West 63rd St. POrtsmouth 7-8020

NELAUKITE, nes rytoj gali būti pervėlu!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius ar šiaip ką apdrausti, reikaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimė išituks neturėsite jokių nemalonių.

GENERALINIAI AGENTAI SIŲ kompanijų:

AMERICAN BONDING
AMERICAN INDEMNITY
CASUALTY MUTUAL
FIDELITY & DEPOSIT
FIRE & CASUALTY OF CONN.
GIBRALTAR INSURANCE
THE HANOVER
HIGHWAY INSURANCE
THE HOME
INTERSTATE
LASALLE CASUALTY

MANHATTAN FIRE & MARINE
MERCURY MUTUAL
MONARCH
NATIONAL UNION
NEW YORK FIRE
SECURITY INSURANCE
UNITED STATES FIRE
UNIVERSAL INSURANCE
WESTERN FIRE & CASUALTY
CALIFORNIA LIFE

Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters

O'MALLEY and McKay, Inc.

222 W. Adams Street Room 800
Telefonas CEntral 6-5206

Kultūrinė Kronika

120 METŲ NUO RAŠYTOJOS ŽEMAITĖS GIMIMO

Š. m. gegužės mėn. 31 d. suėjo 120 metų nuo mūsų literatūros klasikos Žemaitės gimimo. Ji gimė 1845 m. Bukantiškėje, Plungės valsčiuje, ir mirė 1921 m. Marijampolėje, kur yra ir palaidota.

Žemaitė priklausė tai žymiai mūsų rašytojų moterų grupei, kurios, nors ir gimusios, augusios ir brendusios sulenkėjusioje Lietuvos bajorijoje, tačiau devynioliktojo šimtmečio gale ir dvidešimto pradžioje lietuvių tautinio atgimimo poveikyje grįžo į savo tautos kultūrinį kamieną, sudemokratėjo ir savo plunksnomis gana ryškiai praturtino grožinę lietuvių literatūrą. Šalia Žemaitės čia ta prasme prisimintinos: Šatrijos Ragana, Lazdynų Pelėda ir Bitė.

Žemaitė dar ir kitu atžvilgiu yra tiesiog unikumas mūsų literatūroje. Nors bajoriškos kilmės, tačiau pačios pajėgiausios savo gyvenimo metus praleido apsikrovusi nepabaigiamais ir sunkiais, paprasčiausios valstietės darbais. Rašyti pradėjo jau sulaukusi 50 metų, Povilo Višinskio skatinama.

Jos apysakos, apsakymėliai ir apybraižos pasižymi sodriais realistiniu žodžio ir vaizdo sukir-

pimu, žmonių charakteriai nupesti tiesiog dievdirbiškai grubia skaptute, bendrą dėmesį sutelkiant į ano meto dvaro ir kaimo santykius. Ilgesnieji ir tūdingiausi jos kūrybos gabalai Marti, Topylis, Sutkai, Petras Karmelis, Sučiuptas vėlinas

Žemaitė P. Rimšos skulptūra

ir kit. ypač pasižymi šiomis Žemaitės kūrybos ypatybėmis ir yra tarpe išliekančių mūsų literatūros turtų.

Lig šiol pilniausiai surinkti Žemaitės raštai yra išleisti 1956 — 1958 metų laikotarpiu Lietuvoje šešiuose stambiuose tomuose.

Algimanto Kezio, SJ, nuotraukų paroda Chicagos Meno institute

Šiuo metu šito mūsų pirmąjį nuotraukos menininko darbų paroda vyksta ypač savo eksponatus atrenkančiame Chicagos Meno institute. Paroda ten tęsis iki liepos mėn. 18 d. Išstatyti darbai patraukia lankytojų dėmesį, ypač nuotraukos meno specialistus ir mylėtojus. Meno instituto išsiuntinėjamame spaudoje biuletenyje "New Release from the Art Institute of Chicago" Martha Bennett King, pasekusi Algimanto Kezio gyvenimo ir mokslinimo kelią, toliau rašo: "1964 m. Tėvas Kezys parengė nuostabią puikų New Yorko Pasaulinės parodos fotografinę apžvalgą. Iš tūkstančių profesionalų fotografų ir eilinių parodos lankytojų, mėginusių šią fantastišką parodą foto aparatu vaizdan suimti, jis vienintelis sugebėjo pateikti asmeninę, originalią sužeto sampratą, kas

kitų bandymuose atrodė neįmanoma išreikšti. Keturiolika šių paveikslų išstatyti šioje parodoje. Su jais drauge išstatyti ir 22 jo ankstesnių darbų pavyzdžiai iš įvairių vietų ir įvairių sužetų.

Drąsus naudojimas didelės apimties ir sudėties paveikslų, žėrintieji šešėlių ir tyros šviesos gretinimai teikia žiūrovui netikėto malonumo ir nušviečia daiktų sąlytį erdvėje. Niekas šito taip gerai nenusako, kaip garsusis Tomas Akvinieta: "Visuma, darma ir šviesa".

Tėvas Kezys yra surengęs savo fotografijų parodas Detroit, Cleveland, Chicagoje, Philadelphiaje ir New York. Daug jo fotografijų tilpo įvairiuose žurnaluose ir kitokiuose leidiniuose, ypatingai "Šventoje Aukoje", lietuviškoje paveikslų knygoje apie Mišias, kuri tik šiemet buvo išleista".

● Amerikiečių dėmesys Kestuičiui Zapkaui. K. Kazimir gale, Chicagoje, vykstančioji mūsų dailininko paroda šio didmiesčio spaudoje visą laiką yra ryškiai pastebima. Be ankščiau minėtų kai kurių laikraščių palankių recenzijų, praėjusio sekmadienio "Chicago Sun - Times" savo kultūrinuos puslapiuos, dėdamas per keturias skiltis didžiulę K. Zapkaus paveikslų "Kompozicija su keturiais apskritimais" nuotrauką, dabartinę mūsų dailininko kūrybą apibūdina:

"Kestuičio Zapkaus spalvingi piešiniai, sudaryti iš kartojamų kvadratų bei kitokių pavidalų, kuriuose mažesni tematiniai kontūrai yra nepakartojami įvairinami. Jis klasiškai pateikia vienybės įvairybę pavyzdžių, naudodamas spalvą, kaip konturpūktą formai, kas drauge vienija visą paveikslą ir groja nesibaigiančias variacijas mažose ploteliuose...

Nuo labai tapybiško laisvų brūkšnių stiliaus Zapkus yra perėjęs prie naujo, kurį būtų galima pavadinti piešimas kieta briauniu piūklau...

Kai kurie jo paveikslų pavidaliniai įtaigą muzikines analogijas, ir pirminis visišką vienodumo įspūdis greit virsta užburiančiu susižavėjimu beribe detalių įvairybė".

● Pasikalbėjus su Donelaičio vertėju į vokiečių kalbą. Heidelberg, Vokietijoje, leidžiamas literatūros mokslo žurnalas "Mickiewicz Blätter" 27 nr. paskelbė dr. Hermann Budensieg išverstą K. Donelaičio "Metų" pirmąją dalį — "Pavasario linksmybės". Šiuo metu laukiamas vokiečių literatūros kritikų pasisakymų. R. Berlyne gyvenęs "Tiesos" korespondentas L. Stepanauskas "Tiesoje" (geg. 18, nr. 114) pažymi, kad dr. Budensieg vertimas toli prašokstas praėj. šimtmečio pabaigoje darytą L. Pasarge vertimą. Stepanauskas džiaugiasi, kad Budensieg parašęs ne tik straipsnį apie Donelaitį, jo kūrybą, bet pasistengęs tame pačiame Heidelbergo žurnalo numerį įdėti ir kitų lietuvių poezijos pavyzdžių — Maironio, S. Nėries, A. Churgino, J. Degutytės ir E. Astramsko eilėraščių. Neseniai Budensiegui per Rytų Vokietiją vykusį į Varšuvą, Stepanauskas su juo kalbėjosi. Patyręs, kad jau paruošta spaudai ir Donelaičio "Rudens gėrybės", verčiama "Žiema", Budensieg, kurio į vokiečių kalbą išverstas Mickievičiaus "Ponas Tadas" buvo teigiamai įvertintas, dabar pasisakė kovosiąs, kad ir Donelaičio "Metai" Varšuose laimėtų naujus horizontus.

● Kaip Lietuvoje pasmerktas prieš N. Lietuvą nukreiptas filmas. Lietuvoje pagamintas vadinamas filmas — pamfletas "Tra - ta - ta" neturi sėkmės. Partijos laikraščiai pripažįsta, kad šis spalvotas filmas sukėlęs daug ginčų. Scenarijų filmui parašė G. Kanovičius su I. Rudu, režisavo R. Vabalas.

Kaip filmą įvertino Lietuvos visuomenė, ryškiai pavaizduoja "Komj. Tiesoje" paskelbti įvairių skaitytojų - žiūrovų balsai. Istorikė R. Žepkaitė nurodė, kad filmas buvęs skirtas "buržuazinės Lietuvos ir Lenkijos santykiams dėl Vilniaus" atskleisti. Bandyta parodijos forma paaukti anuometinę Lietuvą ("Centiją"), Lenkiją ("Grošiją"), buv. Tautų Sąjungą, N. Lietuvos kariuomenę ir pan. Tačiau pagal Žepkaitę, Lietuvos kovos dėl Vilniaus idėja buvusi paversta kažkokia beprasmiška kova dėl smėlynų. Filme ne kartą buvo nusikalsta istorinei tiesai. Kėdainių raj. mokytoja M. Vaicekauskienė pastebėjo: "Filmas mane apstulbino blogiausia to žodžio prasme. Buvau apvilta..." Vilniaus universiteto stud. R. Kalkio nuomonė: "Tokie filmai pasmerkti trumpam gyvenimui". Pagaliau, Panevėžio komjaunimo komiteto sekr. R. Cukuras pabrėžė: "Nuosirdžiai gaila talentingų Panevėžio dramos teatro aktorių. Jie atrodė pasigailejimo vertais pastumdžiais". Pats laikraštis skaitytojų balsams pateikė antraštę: "Garsas didelis, o šūvio nėra".

● Prof. J. Balčikonis apie J. Ostrembskio gramatiką. Kalbininkas prof. J. Balčikonis rašo ("Tiesa", geg. 20, nr. 116) apie Lenkijoje, Poznaneje iš spaudos išėjusį prof. J. Ostrembskio lietuvių kalbos istorinės lyginamosios gramatikos naują tomą — "Žodžių daryba: Jan Ostrebski, Gramatyka języka litewskiego, tom II, nauka o budowie wyrazow". 416 psl. Tos gramatikos 1956 m. išėjo III t. — morfologija, 1958 m. — I t. — fonetika. Naujame tome autorius parodo, kam ir kur vartojami tam tikros darybos žodžiai, ką reiškia įvairios priegijos, kaip jos susidarė, kaip kirčiuojami žodžiai su tomis priegiomis. Lietuvių kalbos faktai palyginti su latvių, prūsų ir slavų, su kitomis indoeuropiečių kalbomis. Prof. Balčikonis veikalas rado netikslumų ir čia pat pripažįsta, kad tai nestebina, nes darbas buvęs rašomas toli nuo gyvosios kalbos ir autoriui prieinamų šaltinių. Šiaip visas Gramatikos mokslas esąs išdėstytas labai suprantamai ir aiškiai.

REMKITE "DRAUGA"

Trūkumai bei "brokai" Lietuvoje atliekamoje muzikoje

Lietuvoje dažniau skelbiami pasididžiavimo kupini balsai apie lietuvių muziką pasiekimus, koncertus Lietuvoje ar Sovietų Sąjungoje. Rytų bloko kraštuose ir kitur. Lietuvos styginis kvartetas yra du kartus (Budapešte ir Lježe) iškovojęs tarptautinius atžymėjimus, o 1962 m. Sovietų Sąjungos jaunųjų kompozitorių varžybose du jauni lietuviai kompozitoriai (A. Bražinskas, T. Makačinas) buvo taipgi nugalėtojai. Vis dėlto muzikos gyvenime esama ir šėšelių, trūkumų. Muzikinių veiklų atliekimo kokybė — tai klausimas, kuris jaudina ne tik pačius muzikus. Muzikologas, meno mokslų kandidatas J. Gaudrimas apie jį paskelbė būdingų minčių "Literatūros ir Meno" laikraštyje (nr. 15).

Žinoma, šalia pagrindinio trūkumo — atliekamų kūrinių kokybės — J. Gaudrimas pamini ir įprastinius partinius reikalavimus: esą, tenka kovoti ir prieš beidėjiškumą, prieš "buržuazinės ideologijos" pasireiškimus, prieš primityvizmą, formalizmo recidyvus. Visi tie prieštariai liečia visus ir visų kartų lietuvių kompozitorius.

Pirmasis J. Gaudrimo paliestas klausimas — atliekamos muzikos kokybė. Į ją kreipiama ne daug dėmesio. Pvz. Vilniaus operos solistai "pasitępia", savo partijas tinkamiausiu atlieka dažniausia tik tokiu atveju, kai Vilniaus teatre gastroliuoja kuris užsienio dainininkas. Lygiai tas pats, kai lietuvių pasirodo Maskvoje ar kitur rengiamose dekadose ar lietuvių meno reprezentaciniuose vakaruose. Čia ir klausama, kuo kalbas eilinis operos ar baleto mėgėjas Lietuvoje, jei jis, pagal Gaudrimą, "scenoje mato ir girdi žemiau savo galimybių vaidinančius ir dainuojančius solistus, apsiūrusias dekoracijas, nudėvėtus kostiumus?"

Nusiskundžiama ir menku teatro solistų paruošimu. Teatrų sluoksniui nusiskundžia, esą, nėra kam dainuoti, nes konservatorija blogai paruošianti solistus. Konservatorija, savo ruožtu, priekaištauja teatrui, kad jos paruošti solistai perkraunami darbu, dainuoja ne jiems skirtas partijas ir pan. Minėtose istaigose esančios meno ar mokslo tarybos nepasirytandios atitaisyti padėties. Kai tiek daug trūkumų, tai, klausia J. Gaudrimas, ar būtų pataiga (publikai ir teatralams) keltis į statomus naujus operos ir baleto rūmus?

Kelia rūpestį ir įvairių muzikinių kolektyvų meno lygis. Pagal Gaudrimą, Valst. filharmonijos orkest-

ras tobulėjęs ir gal atiesias metas, kai jam nebūsimi gėda pasirodyti ir už Lietuvos ribų. Vilniaus radijo choras tepasirodo tik studijoje ir neišdrįsta koncertuoti platesnei visuomenei. Į periferiją tevyksta Valstybinis dainų ir šokių liaudies ansamblis. Čia Gaudrimas klausia: "Nejaugi tokia sena chorinės muzikos tradicijomis šalis, kaip Lietuva, nepajęgtų išlaikyti dviejų profesionalių chorų?" Geri atliekėjų kolektyvai galėtų paskatinti ir kompozitorių kūrybą. Pastaruoju metu visai nebegirdėti apie lietuvių pučiamųjų ansamblių koncertus.

Būdinga, kad šių dienų Lietuvoje bene geriausiai sekasi estradinės (lengvosios) muzikos orkestrams — jų veikia trys. Jauniausias jų kolektyvų, "Nemuno žiburiai", yra koncertavęs Ukrainoje ir Užkau-

Pristatome Visokių Rūšių STATYBAI IR NAMŲ PATAISYMIU MEDŽIAGA

CARR MOODY LUMBER CO.

STASYS LITVINAS, Prez.

3039 S. Halsted St., VI 2-1272

Apkainavimą ir prekių pristatymą teikiame nemokamai. Raštinė atidara kasdien nuo 8 val. ryto iki 6 val. vakaro ir šeštadieniais iki 3 val. p. p.

ROOSEVELT PICTURE FRAME COMPANY

Manufacturers

Rankomis išplaustyti paveikslų rėmai. Pritaikinti paveikslams, skelbimams rėmai, metalu aplieti rėmai.

2400 S. Oakley Ave., Chicago
Virginia 7-7258-59

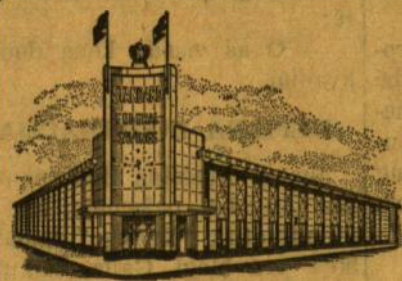
ST. ŠARAUSKAS, dipl. automatinųjų transmisijų ir motorų specialistas, prie transmisijų išdirbęs 12 metų, PAŽANGOS garaže, SINCLAIR gazolino stotyje, atidarė transmisijų ir motorų taisymo skyrių. PAŽANGOS garaže atliekami ir kiti darbai: MAŠINŲ IŠLYGINIMAS, (BODY) dažymas ir daug kitų darbų.

2637 W. 47th Street, Tel. LA 3-9663
CHICAGO 32, ILLINOIS

STANDARD FEDERAL

SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

4192 ARCHER AVE. — CHICAGO, ILLINOIS 60632
Telef. — Virginia 7-1141

TURTAS — \$90,000,000.00 REZERVAI — \$8,800,000.00

Vienintelė lietuviška bendrovė Chicagoj mokanti dividendus kas

3 mėnesius. Dabartinis dividendas 4 1/4 % visoms taupmenoms.

PASKOLO NAMAMS ĮSIGYTI AR TAISYTI PRIEINAMOMIS SĄLYGOMS

VALANDOS:

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 val. vakaro

Antradieniais ir penktadieniais nuo 9 iki 4 val. vakaro.

Šeštadieniais nuo 9 iki 12 val.

Trečiadieniais nedirbama.

JUSTIN MACKLEWICH,
Valdybos pirmininkas

JUSTIN MACKIEWICH, Jr.
Prezidentas

DRAUGAS, šeštadienis, 1965 m. birželio mėn. 5 d.

7

kazės miestuose. Tie kolektyvai, pasiekę neblogą lygį, pasižymi ir auklėjimo stoka. Gaudrimas, pernai su "Žiburiais" keliaus traukiniu į Maskvą, pastebėjęs, kad pakeliui tuštėjusios bonkos, girdėjęs keiksmai, pakeliui teko labiausiai "pasizymėjusi" išlaipinti, o pačioje Maskvoje kai kuriuos pasitike uniformuoti pareigūnai... "Tiesiog gėda už savo respubliką", nusiskundžia J. Gaudrimas.

Už kokybę tenka kovoti visur. Esą, spaudoje dažnai rašoma apie blogai pagamintą avalynę, apie laiku neatliktą namų remontą ir pan. Dabar atėjęs metas pradėti kovą su "broką" muzikos srityje.

Nevykęs koncertas, blogas spektaklis, žemo lygio muzikos kūrinio atlikimas, menkavertės gastroliavimas, nemokšos rankos muzikos mokslo baigimo diplomas, Gaudrimo žodžiais, nemenkesnė žala, negu blogai pasiūtas rūbas. (E.)

—
Kaip padidėjęs kūnas reikalauja dvasios prieauglio, taip technika ilgiai mistikos. Išganymas ateis ne smerkiant industriją, bet ją pažėvendiant. Šiais matematiniais lėkais, kurie miršta nuo skaičių, reikėtų atsiminti, kad skaičiavimo mokslas gal būt turi gyvą ryšį su rožanėtimis.

C. B. Verier

Petkus

TĖVAS IR SŪNUS
MARQUETTE FUNERAL HOME

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS

2533 West 71st St. Telef. GROvehill 6-2345-6
1410 S. 50th Ave., Cicero. TOWNhall 3-2108-09

AIKSTĖ AUTOMOBILIAMS STATYTI

MAZEIKA & EVANS

FUNERAL HOME

THREE
AIR-CONDITIONED CHAPELS

Parking Facilities

6845 SOUTH WESTERN AVE. REpublic 7-9600

EUDEIKIS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

TRYS MODERNISKOS KOPLYČIOS

4605-07 South Hermitage Avenue
Tel. YA 7-1741-2

4330-34 South California Avenue
Telefonas LA 3-0440 ir LA 3-9852

PIRKITE DABAR TIESIOG NUO
Mr. NELSON
SAVININKO

SAINT CASIMIR
MONUMENT CO.

3911 West 111th Street

Didžiausias Paminklams Planų

Pasirinkimas Visame Mieste

Telef. — CEDarcrest 3-6335

Vienas blokas nuo kapinių

GUŽAUSKŲ BEVERLY HILLS GELINČIA

Geriausios gėlės dėl vestuvių, banketų, laidotuvių ir kitų papuošimų

2443 West 63rd STREET

Telef. PR 8-0833 PR 8-0834

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Lietuvių Laidotuvių Direktorių Asociacijos Nariai

STEPONAS C. LACKAWICZ

2424 W. 69th STREET

Telef. REpublic 7-1213

2314 W. 23rd PLACE

Telef. VIRginia 7-6672

PETRAS BIELIŪNAS

4348 S. CALIFORNIA

Telef. LAfayette 3-3572

ANTANAS M. PHILLIPS

3307 LITUANICA AVE.

Telef. YARds 7-3401

POVILAS J. RIDIKAS

3354 S. HALSTED STREET

Telef. YARds 7-1911

LEONARDAS F. BUKAUSKAS

10821 S. MICHIGAN AVE.

Telef. COmmodore 4-2228

JURGIS F. RUDMIN

3319 S. LITUANICA AVE.

Telef. YARds 7-1138 — 1139

VASAITIS — BUTKUS

1446 S. 50th AVE. CICERO, ILL.

Telef. OLympic 2-1003

Spogliai ir Dvyliai

Redaguoja dr. S. ALIONAS

Padų kasytojo pareigos

Seniau karaliai turėjo juokdarius. Taip sakant, buvo labai linksma ir karaliui ir juokdariusiui. Bepiga buvo turtingam, gi šiais laikais visi turtingi, juokdariai išėjo iš mados, gi žmogui vis tiek reikia gyventi, kad kas nors paguostų. Taigi, šiais laikais visi baisiai nori įsigyti padų kasytoją, o kai nerandama, tai jo pareigas, taip sakant, gali gerai atlikti ir mūsų spauda. Juk kam gi kitam ji reikalinga? Va, žmogus pareini iš darbo, atspūti, pasižiūri televizijos, nupiauni žolę ir suskaitai procentus. O paskui skaitai laikraščius. Vis sutikimai, jubilėjai, visokios šventės ir visokios programos net miela. Vis gerai, vis stebuklingai, vis nuostabiai, vis žvaigždžių žvaigždžiusiai. Tiesiog malonumas skaityti, ir virškina geriau ir jokie ten daktarai geresnio priedo žmogaus savijautai nebeišgalvotų. Malonu, gera, jauku. Visi lietuviai niekas daugiau tik vaidintojai, nuostabių šokėjų, tiesiog i pelus sumala visus ligi šiol atsiectus meninius laimėjimus. Skaitai, ir niekas tavęs nerzina, malonu, net gera. Niekas netrukdo patriotiško valgio dešrų, kopūstų ar kugelio virškinimui.

mui. Taip ir turi būti. Tokia juk ir laikraščio pareiga.

Tiesa, pasitaiko kokių nors nesubrendusių, kurie paima ir parašo, kad kas nors nelabai gerai nupaisė, nelabai gerai dainavo ir iš viso nebuvo žvaigždžių žvaigždžiausias, aukščiausis, nenešė, taip sakant, dainos ir muzikos bangomis mūsų tiesiog i Lietuvą. Visi tokie rašėjai reikia perduoti mūsų veiksniams, kad juos nubasautų, kokių nors ilgų prakalbų priverstų klausyti, ar kur nors i kokias valdybas išrinktų. Juk tokie parašymai, kad paroda nelabai gera buvo, kad nelabai gerai vaidino ar dainavo, yra tiesiog kenkimas lietuvių reikalui, o tokių žinių skaitymas gali tiesioginiai pakenkti patriotinio valgio virškinimui. Mūsų spauda turi eiti ne kokio ten tariamo vertintojo, bet padų kasytojo pareigas.

Spauda yra reikšmingas dalykas, bet jei ji nieko negiria, jei ji žmogaus nekalia i žvaigždėnys, kur ten kokie astronautai skrajoja, tai ta spauda yra tikras mūsų priešas, o ne tarnaitė. Spauda turi būti mūsų garbintoja ir mūsų gynėja, o gi padus kasydamas, turi labai švariom pirštiniškim mūvėti, kad, gink Dieve, koks nors nagelis nebrūkšteltų per skaudžiai. Šiais laikais viskas yra labai precizi-

žmogus šiais laikais nebegali gyventi vien tik duona, jis turi turėti ir kredito kortelę.

žiška, tai koks nors mažas nago netikslumas gali išstisus dešimtemečius aukštybėmis skriejančią žvaigždę, kaip kokį nemokšiką subūdavotą rusišką satelitą, žemėn nuleisti.

Jeigu žmogus turi pavalgyti, nešioji nailonus ir sklepas tavo gerai įrengtas, tai ko tau daugiau bereikia. Nieko nereikia, tik padų kasytojo, kad tavo garas didėtų, ir vis kiltum i tas nuostabias aukštumas. Spauda turi tau papades glostyti, kad tavęs kokis nors neramumas negrauztų ir tavo miegui ir kraujo spaudimui nekenktų. Laikraštis juk turi rūpintis žmogaus sveikata.

Jeigu laikraštis nieko negiria, o tik konstatuoja faktą, tai nesuprantu, kam jis reikalingas, Juk faktų žemėje kaip šieno visur. Mum faktų nereikia, o kartais dar ir nelabai švelniai patelktų, mums reikia padų glostymo, nes juk be to bus sunku kelti sunkiais tremtinio keilais. Sunkios tremtinio dienos, kiek pastangų reikia svoriui numesti, ar išsimušti iš kokios nusisusios lietuvių kolonijos i užmiestį. Jeigu aš tokiose sunkiose sąlygose dar veikiu, dainuju, šoku, pašau, tai spauda turi užsimerkusi mane girti, nes juk jos ir pareigos tokios. Piktų kalbų aš ir darbe iš boso prisiklausau. Prisiklausau jų ir šeimų, su žmonom, vyrais ar giminėm besišodžiau. Laikraštis turi eiti garbingas padų kasytojo pareigas, tai jis išsilaisvys pačioje aukštumoje, kaip išsilaiskė karaliaus juokdariai, kurie neištrinami iš istorijos. Taigi, tepasitempia mūsų spauda, ir tas garbingas padų kasytojo pareigas eina vis kaskart geriau, kad šioji mūsų žiaurioji tremties pakalnė taptų ašmeniai išgirtųjų ir išgarbintųjų žemė.

P. J. K.

Balys Pavabalys

SPACE RACE

Kai ant žemės daros ankšta, Išgalvoti reikia mąkstą: Kilt aukštyn širdim ramia: Jokio biznio su žeme!

Nukeliauji pas Perkūną, Kad ištrauktų tavo kūną Iš New Yorko netvarkos Ir iš moterų traukos.

Skindams laurus už tą triušą, Sutinki ten draugą rusą, Mauna jis dangaus gatvę Dar greičiau net už tavę.

Ir numauna i žvaigždyną. Ten dešras nuo medžių skina, Kai i Rusiją sugrįš, Dešromis gatves išgrįš.

Tau New Yorkas dūšia trunka. Šimtas moterų ten laukia. Reikia mest paikas svajas Ir sugrįžti vėl pas jas.

Sutinki jų visą šimtą. Ir dainuoji dainą rimtą: Niekas nieko neišras Tobulesnio už dešras!

"Akėčios"

Nuo darbo aptemo akys ir apkurto ausys

"Naujienose" gegužės 6 d. numeryje tilpo straipsnis, kuriame laikraštis išreiškia didelį susirūpinimą, jog Marquette Parko Namų savininkų dr. Jos ruoštas vakaras "Draugui" paremti labai pavyko. Esą kalbėjo tarp kitų ir konsulas dr. P. Daužvardis. Pabaigoje straipsnio autorius tvirtina: "Žmonėms negalima per daug užkrauti. Negalima didelės naštos krauti ir sunkiai dirbantiems namų savininkams".

Tikrai negalima užkrauti darbo nei namų savininkams, nei "Naujienų" redakcijai, nes per tuos darbo sunkumus ir akys aptemsta ir ausys apkursta, nes konsulas tame vakare ne tik nekalbėjo, bet ir iš viso nebuvo.

"Dirva" grandinėlės nenutraukė

"Drauge" ne kartą buvo rašyta, kad tikintieji nekreiptų jokio dėmesio i visokias šv. Antano grandinėles, kuriose reikalaujama perrašyti 13 kartų maldas, o paskui jas persiųsti kitiems ir tos grandinėlės nenutraukti, nes skelbiama, kad už grandinėlės nutraukimą bus sunkios bausmės. "Dirvos" redaktoriai, matyt, išsigando, kad tos grandinėlės nutraukimas neužtrauktų nelaimių, todėl tą grandinėlę padidino ne trylika kartų, bet išspausdino balandžio 21—23 d. numeruose. Ir sakyk, kad mūsų spauda nepasitarnauja geram. "Dirvos" redaktoriai, ja pasinaudodami, paskleidė šv. Antano grandinėlę tūkstančiams ir dabar už tai laukia laimiu.

Sovietų vadai svarsto naujus žemės ūkiui pagerinti planus. Korespondentai iš Maskvos praneša apie milžinišką naują penkių metų žemės ūkio planą, kurio išlaidos sieksiančios 78 milijonus dolerių.

(Iš spaudos)
Naujojo milžiniško žemės ūkio penkmečio vykdymas sovietijoje.

Jaunimo kongresas ir senimas

"Iš spaudoje matytųjų pavarčių sprendžiant, atrodo, kad kai kurių komitetų nariai bus gerokai prailę ar pliktelę. Mes nieko prieš senstėlius, tačiau kartais gali būti juokinga, jei jaunimo kongresą bandytų tvarkyti žmonės, belaukia, ar jau turį anūkių".

"Ateitis", nr. 4.

LAIKAI, RAŠTAI IR MEILĖ

Meilė senoviškai

— Dabar ir kaime piršliai jau iš mados. Turim viską išsiaiškinti patys — mudviejų vieny reikalas.

— Bet ką mudu turim aiškintis?

Kalvaitis išraudo dar labiau, ūmai susigėsdamas.

— Atleisk, Juliau, — aš nieko nesuprantu.

— Matai, man jau beveik atrodo laikas...

— Laikas kam?

— Na, paprašyti tavo rankos. A. Baranuskas, premijuotas romanas "Karklupėnai"

Meilė atomiškai

"Pritraukiau ją prie savęs, o ji, kaip mažą mergytę, žvelgė i

Vyriausybė pensininkams vieną gydymo planą nori įvesti. Daktarai kitokį, o graboriai nenori jokio. Čia i paciento palatą įeina vienas iš tų trijų grupių atstovų.

NEKENKSMINGA KRONIKA

— Kansas miesto parke yra užrašas: "Nežaiskite sviediniu, nesiveskite šunų, nevažinėkite dviračiu, neužmirškite, kad tai jūsų parkas".

— Montanos valstybėje "Western News" laikraštis skelbia: "Kreipiuosi i asmenį, kuris pereitą rudenį pavogė įvairius įrankius iš mano automobilio, kad jis raštu patvirtintų tą faktą."

Toks dokumentas man reikalingas gavimui nuolaidų, mokant income tax".

— "Avondale Sun" skelbia, kad prie vienos mokyklos esančio užrašo — "Važiukite atsargiai, mokiniai vaikšto", mokinys pridėjo: "Palaukite, kol eis mokytojas".

— Kai prašys vėl naujo stiklo alaus, neužmiršk, kad turi inkstus ir žmoną. (Užrašas vienoj svetainėj.)

Apie savo portretą

Br. Raila "Dirvoje" apie savo portretą, kurį piešė dail. J. Pautienius, sako: "Tas Pautieniaus kūrinys man labai patiko". O vėliau pridėjo: "Šiaip jau tapybiškai portrete man labiausiai patiko kaklaraištis ir marškinų apikaklė".

Realistinė patriotika

"Esu žymiai nusiteikęs prieš vestuves su svetimaute. Man po vestuvių būtų smagu, parėjus namo, pavalgyti kugelio, cepelinų ir lietuviškų kopūstų su dešrom".

Studentas iš Urbanos

*

— "Kadangi negyvename rojuje, kur tik viena žavi būtybė parodoja, kurios tautybė nereikia rūpintis, šių dienų lietuvių jaunuolio problemos daug skiriasi nuo senoviško Adomo".

"Akademinės Prošvaitės"

*

— Aš nesu vien tik Senojo Istatymo išpažinėjas tai yra aš nesu apipiaustytas.

VI. Šlaitas

*

Adomas, gal būt, turėjo tokių pat bėdų, kaip ir šių laikų vyras, bet jam buvo geriau, kadangi jis negirdėjo žmonos nusiskundimų, jog ji galėjo ištekti už geresnio vyro.

— O, Rūta! Aš taip tavę myliu!

Ji prisiglaudė prie manęs visu kūnu ir pajutau jos švelnumą ir net širdies plakimą. Tarytum pagautas paukštėlis, mažas žvirblėlis išsigandęs tvink-sėjo mano glėby.

— Ir aš.

Daugiau ji nieko nebegalėjo ištarti. Nejutau, kaip pasinėriau i vyšnių sodą".

A. Mironas, premijuota novelė "Po laivu"

*

— Po 75 metų mūsų nei vieno nebus gyvųjų tarpe.

Alė Rūta

Pusiau slapta!

JURNALISTINĖS TEMOMIS

TELESFORAS VESULIS

Praeities užmirštų įvykių ba-loje jau seniai paskendo garsusis kultūrinio nuomūnio manifestas, kartu sumurkkindamas didelių ir mažų kultūrininkų kultūros pakėlimo viltis, planus ir užsimojimus.

Bet spauda eina kaip ėjus. Dideli ir maži kultūrininkai veiksniai ir pretenduoja i veiksnius, ir šiaip negirdėti piliečiai, jos puslapiuose, po seno baslius nusitvėrę, vanoja vienas kitą, ir mūsų kultūra, kaip tas barometras, tai kyla, tai krinta.

Visi šie mūsų kultūros ir spaudos reikalai būtų riedėje senų ir gerai išvažintu vieškelio, jei vienas Chicagos žurnalistas, prieš keletą metų, nebūtų pradėjęs mokyti žurnalizmo abėcėlės.

Po pirmosios abėcėlės pamokos, spaudos puslapiai virto žiauriausios kovos lauku. Kasdieninėm problemom spręsti tinką basliai buvo skubiai pakeisti stambesniais rąstais ar net gumbutomis kuokomis. Rašalas tekėjo kaip kraujas.

Susimaisė kasdienybės piliečiui galva. Ir jis nedrąsiai klausia — pagaliau gi ką, kada ir kaip galima ar negalima rašyti i tą laikraštį. Vieni sako taip, gi kiti pataria anai. Ir tu man susigaudyk! Vienas dienraštis net buvo išleides tam tikslui specialią knygą — bet kol parašysi laišką ir ji išsiųsi, ir kol tau ten tą knygą supakuos ir atsiųs, ne tik pasens visi svarbieji įvykiai, bet gali net ir tulžies tekėjimas pakrikti!

Kadangi mes žurnalizmo abėcėlę pusėtinai išmokom jau prieš keletą metų, o pažangieji net bando raidę prie raidės lipdyti, tai pats laikas kibi mandresnėn knygon — stačiai i žurnalizmo elementorių!

Kadangi mūsų spaudos apstu kaip grybų po lietaus, o rašan-tieji pageidaujami kaip baravykai Amerikoje, viltys pamatyti savo juodas rankraščio rai-

TAI ATSIKLO NE KIRPKLOJ

I kirpyklą įeina vienas vyras.

— Ar jūs čia anksčiau buvotė? — paklausė kirpėjas.

— O, ne, — atsako vyras, — šį randą veide aš gavau II-me pasauliniame kare.

KAIMYNAI

— Jūsų karvė įėjo i mano daržą ir nuėdė daržoves. . . .

— Tai gerai, atiek vakare, duosiu kvortą pieno.

Draugiškas pokalbis

— Aš buvau kvailas, kai tavę vedžiau, — pasakė vyras.

— Gal būt, — atsako žmona, — bet aš buvau taip susijaudinusi, kad nepastebėjau.

*

— Pasaulyje yra daugiau senų girtuoklių, kaip senų gydytojų.

*

— Dabar čia nerasi lietuvių, kuris tau sutiktų pabūti kūno ar dvasios ubagu.

Br. Raila

des baltuose spaudos puslapiuose lengvai gali išsipildyti.

Pirmas naujos žurnalizmo profesijos uždavinys bus sudaryti periodinės spaudos sąrašą ir jį padalinti i dvi dalis — laikraščių ir žurnalų. Žurnalų sąrašą tada tuoj reikia mest i šiukšlinę, mat, mūsų žurnalai yra gana aukštos kultūros, ne vienam gali labai greitai dingti visas žurnalizmo entuziazmas.

Atmintinai išmokę laikraščių sąrašą ir susidarę šokią tokią nuomonę apie mūsų periodinę spaudą, galime pasirinkti būsimus mūsų raštų skleidėjus.

Patartina, kiek galima arčiau, sutaisyti laikraščio charakterį su mūsų pačių charakteriu. Pavyzdžiui, nepatartina "Vienyb" siųsti straipsnių apie kolchozų nuomūnius, kaip ir "Naujienoms" apie atgyventus ceciliskius idealus. Tokios nedėkingos kombinacijos gali liūdnai baigtis.

Pradėdami rašyti, rašykime per kalnę, nes kam gi smulkintis ir slėpti savo naujai įgytą talentą. Tegu mūsų išmintį skalto visa Amerika.

Ir jau esame pasirošę pradėti savo pirmąjį kūrinį. Bet apie tai kada nors vėliau.

— Velniam tau mene reikia žmogaus! Ar neužtenka paukštelio?

Juozas Švaistas

*

— Nelaukime lavono. Klubai gali paminėjimus rengti ir nemumirę.

Bern. Brazdžionis

*

Dantistas motinai: "Dabar jūsų berniukui užtaisytas dantis, ir žiūrėkite, kad bent valandą nieko neįkastų".

*

— Zinote, mano žmona tiek daug išleidžia pinigų, kad mane varo i pamišimą, — skundžiasi vyras savo draugui.

— Tai kodėl tu jai to nepasakai? — klausia kaimynas.

— Ne, man lengviau kalbėtis su kreditoriais, — paaiškina vyras.

Spyglininkai rašo

Kas turi pinigų, Tam tarp dantų Havana, O kas neturi jų, Kūrena pyptę seną.

Kas turi pinigų, Vairoja kadilaką, O kas neturi jų, Pėsčiom jo vežę seką.

Kas turi pinigų, Madridė sau gyvena, O kas neturi jų, Prie tuščio išdo stena.

Kas turi pinigų, Havajuos jautį kepa, O kas neturi jų, Ant duonos duoną tepa.

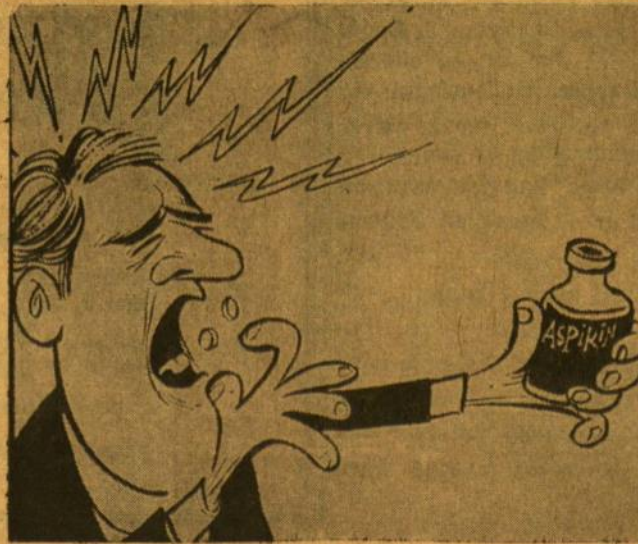
Kas turi pinigų, Su Kubą binį daro, O kas neturi jų, Tas bijo rausvo maro.

Kas turi pinigų, Tam laisvė — pieno puta, O kas neturi jų, Tik savo barzdą skuta.

Kas turi pinigų, Kyla aukštyn kaip dūmai, O kas neturi jų, To centais kyla rūmai.

Kas turi pinigų, Erdvį kazoką raito, O kas neturi jų, Parsus pirmūnės skaito.

Guvaira

Pavasarinė simfonija